

JĘZYK POLSKI

Projekt programu opanowania języka polskiego w klasach I-V

VISC redakcja grupa robocza: Lidia Marzana Łapkowska, Halina Smulko

Ekspert projektu:

Odpowiedzialna za wydanie: Lubow Jakowełe

Redakcja **VISC** (Państwowe Centrum Treści Nauczania)

© Valsts izglītības satura centrs, 2011

Spis treści

Wstęp.....	str. 4.
Cele i zadania przedmiotu nauczania	str. 6.
Treści nauczania.....	..str. 7.
Kolejne etapy i czas opanowania treści nauczania.....	str. 22.
Klasa I	..str. 22.
Klasa II	str. 28.
Klasa III	str. 34.
Klasa IV.....	str. 41.
Klasa V	str. 48.
Formy i metody oceniania rezultatów opanowania treści nauczania	str. 53.
Metodyka oceniania	str. 56.
Metodyka nauczania.....	str. 72.
Pomoce dydaktyczne, wykorzystywane w procesie opanowania treści nauczania	str. 81.

Wstęp

Polskie szkoły oraz polskie ośrodki edukacyjne, działające poza krajem, otrzymały od Ministerstwa Edukacji Narodowej podstawę programową dla uczniów polskich uczących się za granicą. Adresatem tego dokumentu są nauczyciele z polskich szkół, zlokalizowanych poza krajem, a odgrywających ważną rolę w codziennym życiu Polaków tam przebywających. Pracujący w tych szkołach nauczyciele często zmagają się z ograniczeniami i trudnościami wynikającymi z warunków kraju, w jakim odbywa się kształcenie, a mimo tego realizują ważne zadanie dla losów polskiej wspólnoty narodowej – uczą polskie dzieci ich ojczystego języka, literatury, historii, geografii i kultury Polski.

Zgodnie z zapisem tej podstawy celem edukacji dzieci w grupie wiekowej 7-11 lat jest stałe i systematyczne poszerzanie i utrwalanie wiedzy o polskiej kulturze, społeczeństwie polskim i środowisku geograficznym Polski oraz wzmacnianie procesu identyfikowania się uczniów z ojczystą tradycją przy jednoczesnym zachowaniu szacunku dla odmienności kulturowych i tradycji kraju zamieszkania.

Uwzględniając powyższe proponowany program nauczania dla uczniów szkoły polskiej opracowany został w taki sposób, aby był użyteczny w codziennej pracy nauczycieli, uczących w różnych warunkach organizacyjno-dydaktycznych na Łotwie i pozostaje w zgodzie z aktualnie obowiązującym standardem nauczania języka ojczystego w łotewskich szkołach państwowych. Natomiast uczniom ma zapewnić kształcenie umiejętności posługiwania się językiem polskim oraz systematyczne wzbogacanie zasobu słownictwa. Jednocześnie realizowanie niniejszego programu ma pomagać im lepiej funkcjonować w środowisku wielojęzycznym i wielokulturowym, z poczuciem własnej wartości oraz z szacunkiem dla innych.

Projekt programu składa się z następujących części

- cele i zadania przedmiotu nauczania
- treści nauczania
- kolejne etapy i czas przyswajania treści nauczania
- wykaz form i metod wykorzystanych w ocenianiu osiągnięć uczniów
- wykaz metod nauczania, wykorzystywanych w procesie opanowywania przez uczniów treści nauczania
- pomoce dydaktyczne, wykorzystywane w procesie nauczania i uczenia się

W rozdziale „Treści nauczania” zostały konkretnie określone treści przedmiotu nauczania, rozdzielone wiekowo zgodnie z podziałem na poszczególne komponenty treści nauczania.

Komponenty treści nauczania:

- pierwszy komponent treści nauczania „Kompetencja komunikacyjna”

- drugi komponent treści nauczania „Kompetencja językowa”
- trzeci komponent treści nauczania „Kompetencja socio-kulturowa”

W rozdziale programu pt. „Kolejne etapy i czas opanowania treści nauczania” zawarta jest następująca informacja:

- tematy i czas przewidywany dla ich opanowania, wyrażony w % ogólnej ilości godzin nauczania przedmiotu w roku szkolnym (łącznie z czasem wymaganym na ocenianie końcowych osiągnięć uczniów);
- wymagane rezultaty osiągnięć uczniów, które są sformułowane zgodnie z wymaganiami standardu przedmiotu nauczania.

W rozdziale „Formy i metody oceniania wyników nauczania” opisane zostały różnorodne formy i sposoby oceniania; ich dobór zależy od zadań i miejsca oceniania wyników osiąganych przez uczniów w procesie nauczania. W rozdziale znajdują się także propozycje odzwierciedlenia oceniania.

W rozdziałach „Metody nauczania” i „Środki dydaktyczne wykorzystywane w procesie nauczania” opisane są metody i środki dydaktyczne, z których nauczyciel może korzystać planując lekcję języka polskiego.

Niniejszy program nauczania ma charakter propozycji, nauczyciel ma prawo stworzyć własny program nauczania przedmiotu, biorąc pod uwagę szczególne wymagania procesu nauczania i pozostając w zgodzie ze standardem nauczania.

Cele i zadania przedmiotu nauczania

Cel przedmiotu nauczania

Nabycie kompetencji językowych niezbędnych w procesie swobodnego komunikowania się po polsku, poznawania literatury, historii i kultury polskiej. Umacnianie polskiej tożsamości narodowej i kulturowej.

Zadania przedmiotu nauczania

Realizacja programu języka polskiego w zakresie przewidzianym

dla dzieci w kl. I-II obejmuje

- wyposażenie w umiejętność rozumienia, mówienia, czytania i pisania po polsku, a także umiejętność pracy z tekstem,
- kształtowanie refleksyjnego stosunku do języka i zapoznanie z elementami wiedzy o języku polskim,
- kształtowanie wrażliwości estetycznej przez kontakt z twórczością dla dzieci,
- przygotowanie do odbioru dzieł polskiej sztuki teatralnej i filmowej, radiowej i telewizyjnej oraz innych form kultury,
- przygotowanie do samokształcenia i korzystania z dostępnych środków upowszechniania informacji;

dla dzieci w kl. III-V

- rozumienie znaczenia tożsamości narodowej i pielęgnowania postaw patriotycznych,
- umiejętność swobodnego posługiwania się potoczną i oficjalną odmianą języka polskiego w mowie i piśmie,
- kształtowanie wrażliwości na piękno i kulturę wypowiedzi,
- kształtowanie czytelniczych potrzeb w odniesieniu do dzieł literatury polskiej,
- dostrzeganie związków między dorobkiem kultury polskiej i losami Polaków na obczyźnie,
- umiejętność współpracy w grupie,
- sprawne komunikowanie się w różnych sytuacjach życiowych,
- korzystanie z różnorodnych źródeł informacji oraz poddawanie ich ocenie.

Treści nauczania

Pierwszy składnik treści nauczania «Kompetencja komunikacyjna»

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standardu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
Komunikowanie się	Komunikatywne, kulturalne prowadzenie rozmowy na tematy z życia oraz związane z lekturą, filmem itp. Stosowanie form grzecznościowych w rozmowie. Omawianie kolejności etapów własnego działania (wykonanego i zamierzonego). Swobodne wypowiedzi na temat podany przez nauczyciela lub dzieci. Gry dramatyczne obejmujące rozmowę i działanie na temat faktów z życia.	Stosowanie w rozmowie elementów techniki języka mówionego: tempa, siły głosu, odpowiedniej intonacji. Umiejętność formułowania i wyrażania własnego sądu. Zwiększenie komunikatywności wypowiedzi przez ćwiczenia w rozwijaniu lub ograniczaniu składników zdania.	Sytuacje komunikacyjne: uczestnicy dialogu, temat rozmowy. Dialog: udział w dialogu, którego celem jest uzyskanie informacji; formułowanie pytań, aby dowiedzieć się szczegółów, układanie odpowiedzi, swoje myśli (użycie poznanych norm języka polskiego, gramatyczne, leksyczne). Etykieta języka mówionego (przywitanie, zwroty grzecznościowe, wysłuchanie oponenta, wsparcie,	Sytuacje komunikacyjne: uczestnicy dialogu, temat rozmowy. Dialog: udział w dialogu (bierze się pod uwagę (o czym?), adresat (z kim?) i cel (po co?)); nawiązanie i utrzymanie kontaktu z osobą; przyjmowanie punktu widzenia innej osoby (o czym on mówi? w jakim celu mówi?). Układanie dialogów na podstawie podanej sytuacji (sytuacje: fragmenty programów telewizyjnych albo filmów, video do nauczania, tworzenie i/albo odtwarzanie	Sytuacja komunikacyjna: charakterystyka sytuacji (temat, odbiorca, cel i miejsce kontaktu; na podstawie zapisanego audio tekstu, realnej lub odegranej sytuacji). Dialog: przyłączenie się do dialogu z uwzględnieniem tematu, uczestników, celu i miejsca kontaktu; Nawiązanie i utrzymanie kontaktu, przekazanie swojej informacji i odebranie informacji i punktu widzenia innej osoby, wyrażenie swego stosunku wobec pozycji innej osoby.

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standardu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
			grzeczne odmówienie, przeprosiny, delikatna krytyka. Mimika, gesty (przekazywanie zainteresowanie tym, o czym mówi druga osoba, zgadzanie się lub nie zgadzanie się).	dialogów). Wypowiadanie się i argumentacja własnego punktu widzenia na różne tematy. Etykieta językowa (ocenianie wybranego sposobu przywitania się, porozumiewania się, zgody/niezgody, grzeczne odmówienie, podziękowanie przeprosiny, pożegnanie się; ustalenie poziomu grzecznego zachowania; ocenianie go z pozycji „grzecznie-niegrzecznie, nie zupełnie grzecznie”).	Wypowiadanie i argumentacja własnego punktu widzenia na różne sposoby (wysunięciem tezy, udowodnienie, przykład, wyjaśnienie przykładu, formułowanie wniosku). Etykieta mówcy (wybór modelu etykiety mowy zgodnie z sytuacją, grzeczne ocenianie tego co zobaczył i usłyszał, komplement, współczucie). Mimika, gesty (ocenianie gestów osoby występującej z punktu widzenia zgody z sytuacją/niewłaściwe gesty, które rozpraszają uwagę słuchaczy).
Rodzaje	Słuchanie: uważne słuchanie tekstu i	Słuchanie: słuchanie ukierunkowane	Słuchanie: odebranie słuchanej informacji	Słuchanie: Zasady	Słuchanie: ustalenie celu słuchania (po co

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standardu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
wypowiedzi	wyodrębnienie konkretnej informacji: bohaterowie, zdarzenia, nastrój, elementy humorystyczne itp. Mówienie: samorzutne wypowiedzi na tematy bliskie dzieciom, Omawianie treści pojedynczych obrazków na jeden temat. Ustne opowiadanie na podstawie przeżyć lub historyjki obrazkowej. Układanie pytań i odpowiedzi. Twórcze komponowanie dalszego ciągu tekstu. Uczenie się na pamięć wierszy i ich wygłaszanie. Czytanie: głośne, wyraziste czytanie wyrazów, zdań i krótkich tekstów	pytaniami nagrań baśni, utworów poetyckich i innych. Mówienie: dzielenie się wrażeniami z lektury, po obejrzeniu filmu itp. Opowiadanie baśni, Omawianie treści obrazków. Wielozdaniowe wypowiedzi na temat wycieczek jako przygotowanie do sprawozdania. Opisywanie przedmiotu na podstawie bezpośredniej obserwacji. Recytacja wierszy. Czytanie: płynne i wyraziste czytanie z zastosowaniem pauz gramatycznych i logicznych, odczytywanie wyrazów i krótkich	(co chciał powiedzieć nadawca); ogólne słuchanie. Mówienie: opowiadanie o wydarzeniu z własnego życia, interesującej audycji telewizyjnej, radiowej, o historii własnego imienia lub nazwiska, o hobby. Udział w konkursie oratorów; rozważanie przy objaśnieniu zasad ortografii; przewidywanie treści tekstu na podstawie tytułu. Czytanie: czytanie tekstu –instrukcji. Pisanie: opis wydarzenia z własnego życia, interesującej audycji telewizyjnej lub radiowej, o historii własnego imienia lub	słuchania (uważanie na nie podczas wyjaśnień nauczyciela lub występów kolegów); Detaliczne słuchanie (podczas wyjaśnień nauczyciela, podczas słuchania tekstów ze słuchu dla streszczenia). Mówienie zgodnie z zaproponowaną sytuacją komunikacyjną. Formułowanie tematu swego tekstu i celu jego tworzenia. Ocenianie tekstu (własnego oraz innych) z punktu widzenia jego zgodności z tematem, nadawcą i celem komunikacji: odpowiedzi na lekcji (planowanie odpowiedzi) opór na tekst, podręcznik,	słucham?) oraz sposobu (jak?); ocenianie rezultatu słuchania; detaliczne słuchanie. Mówienie: przewidywanie treści tekstu według jego początku; ściśle streszczenie, referat, tworzenie tekstów na podstawie ważnych i interesujących wydarzeń. Informacja (co? gdzie? kiedy? i jak wydarzyło się?, reportaż, wywiad, ocena (własnego i słyszanego) tekstu zgodnie z tematem, celem komunikacji, wymaganiami wybranego gatunku. Wystąpienie przed kolegami w klasie z własnoułożonym tekstem

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standardu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
	drukowanych i pisanych, Wdrażanie do cichego czytania ze zrozumieniem, Czytanie z podziałem na role. Pisanie: Indywidualne i zbiorowe podpisywanie rysunków oraz ilustracji. Układanie i zapisywanie wielozdaniowej wypowiedzi (3-4zdan) na podane przez nauczyciela lub uczniów tematy. Zbiorowe pisanie listów i życzeń. Adresowanie koperty.	zdań od jednego rzutu oka. Ciche czytanie ze zrozumieniem. Czytanie rolami. Lektura czasopism dziecięcych. Pisanie: zbiorowe pisanie opowiadań, Zbiorowe opisywanie przedmiotów według planu, pisanie i adresowanie listów, składanie życzeń z różnych okazji. Doskonalenie pisma w zakresie kształtu, proporcji, łączenia i położeń wielkich i małych liter.	nazwiska, o hobby.	zasady lub przykłady w części wyjaśniającej odpowiedzi). Czytanie: szukanie w tekście informacji (przy zapoznaniu się z książką dziecięcą, czasopismami i encyklopediami). Czytanie tekstów do nauczania (analiza druku, o czym świadczy druk powiększony, „czarny”, drobny, czcionką) schematów, tablic, rysunków w tekście dla ucznia (co mówi schemat, tablica). Odszukanie w tekście głównych części (przykład, jego wyjaśnienie, zasada, wyjaśnienie zasady). Pisanie zgodnie z proponowaną	(wykorzystanie prezentacji, schematów, rysunków, ilustracji). Szczegółowe opowiadanie na wybrany temat. Czytanie: ze zrozumieniem całej treści (zapoznanie z czytaniem). Pisanie: ściśle streszczenie tekstu, tekst-wywiad, teksty portret, krajobrazy, opisy; Autobiografia, sprawozdanie, artykuł (do gazety, czasopisma).

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standardu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
				sytuacją komunikacji; Formułowanie tematu swego tekstu i celu jego napisania; Streszczenie krótkie i szczegółowe; Teksty –opowiadania; Opowiadanie o cechach swego charakteru z przykładami z własnego życia; Teksty-opisy; Wypracowanie –opis krajobrazu; Reklama (zasady emocjonalne i uwzględniające).	

Drugi składnik treści nauczania «Kompetencja językowa»

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
Język			Funkcje Języka (komunikacyjna, poznawcza informująca, emocjonalna). Język - system znaków, znaki języka.		Style języka, ich funkcje, Podstawowe gatunki stylistyczne.
Tekst	Tytuł i temat tekstu. Ustalenie związku tekstu z ilustracją lub przeżyciami dziecka - fragmenty tekstu. Wiązanie treści z różnymi formami ekspresji dziecka: ruchową, plastyczną, słowną.	Ustalenie kolejności zdarzeń w opowiadaniu, Wyszukiwanie w tekście fragmentów na określony temat. Próby tworzenia swobodnych tekstów. Inscenizacje tekstów.	Główna myśl autora w tekście. Rodzaje tekstów (opis, opowieść). Struktura tekstu (wstęp, część główna- rozwinięcie, zakończenie). Redagowanie tekstu (opanowane metody: polowanie na byki, usunięcie powtórzeń, związek wyrazów w	Tekst- dialog. Tekst-opis. Rodzaje tytułów (ściśle związane z tematem, główną myślą, tytuł- „zagadka”). Redagowanie tekstu (opanowane metody: usunięcie powtórek, zastępowanie ich synonimami, usunięcie zbędnych	Tekst-opowiadanie. Główna myśl w tekście, tematy drugiego planu. Plan szczegółowy. Redagowanie tekstu (zgodnie z opanowanymi regułami gramatyki i stylistyki).

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
			zdaniu).	wyrazów i zdań, związek wyrazów w zdaniu; struktura tekstu).	
Zdanie	Wyróżnianie zdań w mowie Ukazywanie zdań w tekście Rozpoznawanie zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących. Wielka litera na początku zdania. Kropka pytajnik, wykrzyknik na końcu zdania. Rozwijanie zdania pojedynczego. Porządkowanie wyrazów w zdaniu Układanie zdań z rozsypanek	Ukazywanie w zdaniu (za pomocą pytań) podmiotu i orzeczenia (bez podawania terminu) w związku z rozwijaniem zdań lub ograniczaniem liczby jego składników. Przekształcanie zdań pojedynczych na złożone i zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie –na pojedyncze Schemat zdania. Pisanie z pamięci i ze słuchu zdań i krótkich tekstów.	Zdanie prost (zdanie zawierające zwrot, wyrazy powtarzające się w zdaniu). O zdaniu pytającym, oznajmującym i rozkazującym. O zdaniu pojedynczym i zdaniu złożonym. O akcencie zdaniowym. Schemat zdania prostego-podmiot i orzeczenie. Normy interpunkcji (przecinek przy wyliczaniu, w zwrotach. Wykrzyknik, pytajnik,	Części zdania. Grupa podmiotu, grupa orzeczenia. Określenia. Orzeczenie. Podmiot. Wykres graficzny zdania. Zdanie pojedyncze. Zdanie złożone podrzędnie. Zdanie złożone współrzędnie. Normy interpunkcyjne w zapisywaniu zdań. Rozbór graficzny zdania. Poprawne graficzne	Struktura zdania (proste i złożone). Związki zgody, rządu i przynależności. Sposoby wyrażania podmiotu. O zdaniach bezpodmiotowych. O tym, jakie części mowy biorą udział w budowie zdania. Spójniki współrzędności i podrzędności. Interpunkcja w zdaniu. Równoważnik zdania. Wykres zdania. Myślnik. Normy interpunkcyjne

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
	Stosowanie w rozmowie komunikatywnych równoważników zdań (bez stosowania terminów) Wdrażanie do stosowania w mowie zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie (bez wprowadzania terminów). Ćwiczenie poprawnej intonacji różnych typów zdań (melodia mowy). Pisanie z pamięci wyrazów i zdań. Pisanie ze słuchu wyrazów i zdań o pisowni zgodnej z brzmieniem.		kropka). Zdanie złożone. Przecinek przed <i>że</i> .	zapisywanie dialogu.	w zapisywaniu zdań. Normy interpunkcji (przecinek przy wyliczaniu, w zwrotach. Wykrzyknik, pytajnik, kropka). Przecinek w zdaniu złożonym współrzędnie i podrzędnie. Orzeczenie czasownikowe i Imienne (być, zostać, stać się). Przekształcenie orzeczenia z czasownikowego na imienne.
Wyraz	Analiza i synteza	Zakres znaczeniowy	Poprawna wymowa.	Wyraz jako jednostka	Wyraz jako jednostka

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
	słuchowa i wzrokowa wyrazów zawierających dwuznaki i spółgłoski miękkie. Podział wyrazu na sylaby, przenoszenie części wyrazu. Rzeczownik jako wyraz oznaczający nazwy ludzi, zwierząt, roślin, rzeczy. Liczba rzeczownika. Uświadczenie tożsamości rzeczownika mimo różnicy form. Czasownik jako wyraz oznaczający czynności. Liczba pojedyncza i mnoga czasownika. Zgodność form rzeczownika i	wyrazu- precyzowanie znaczenia. Wyrazy wieloznaczne. Wyrazy o znaczeniu podobnym-synonimy. Wyrazy o znaczeniu przeciwnym-antonimy. Rodzina wyrazu. Grupowanie wyrazów oraz związków wyrazowych wokół określonego tematu – słowniki tematyczne. Rozpoznawanie rzeczownika i czasownika oraz ich liczby. Przymiotnik jako określenie rzeczownika. Liczba pojedyncza i mnoga przymiotnika.	Wyrazy bliskoznaczne. Znaczenie i pisownia wybranych wyrazów. Cząstka wyrazu. Przymiotnik. Wyrazy o znaczeniu przeciwstawnym. Epitety i porównania. Przysłówek (nieodmienna część mowy). Czasownik - czas przeszły, teraźniejszy, przyszły). Rzeczownik. Przypadki i pytania przypadków). Poprawne zapisywanie końcówek poznanych części mowy. Cząstki tworzące nowe wyrazy.	leksykalna (wyrazy wieloznaczne. Części mowy (dmienne, nieodmienne). Czasownik (bezokolicznik, formy czasu). Poprawność form czasowników- wybrane zasady. Stopniowanie przymiotnika i przysłówka. Synonimy, antonimy, Idiomy. Słownik frazeologizmów. Archaizmy, neologizmy, historyzmy. Słowniki-korzystanie. Wyraz jako jednostka	leksykalna. Powstanie nowych wyrazów-słowotwórczość. Rodzaje formantów. Części mowy odmienne (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek). Części mowy nieodmienne (przysłówek). Końcówka, podstawa słowotwórcza. Wyraz podstawowy i wyraz pochodny. Porównanie, epitet, uosobienie, przenośnia.

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
	czasownika w liczbie. Pisownia często spotykanych wyrazów z ó-rz wymiennymi. Wykorzystanie różnicy form liczby rzeczownika dla uzasadnienia pisowni wyrazów np.stół-stoły. Pisownia częściej spotykanych wyrazów z Ó-rz niewymiennych. Pisownia najczęściej spotykanych wyrazów z h. Pisownia używanych przez dzieci skrótów np. strona-s. Praktyczne zastosowanie przyimków (bez	Zależność form przymiotnika od form rzeczownika. Określanie rodzaju rzeczownika w liczbie pojedynczej według zakończenia przymiotnika. Pisownia i zastosowanie dalszych skrótów (także matematycznych). Zastosowanie w zdaniu tego samego przyimka z różnymi rzeczownikami oraz różnych przyimków z tym samym rzeczownikiem.		fonetyczna. Różnica w wymowie w różnych regionach Polski. Wymowa spółgłosek i zbitek językowych. Końcówki wyrazów.	

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
	Wielka litera w pisowni imion, nazwisk, nazw miast, ulic, rzek.	dźwięczność na końcu i w środku wyrazu. Pisownia nie łącznie z przymiotnikiem. Wielka litera w korespondencji.	Podział wyrazów na sylaby. Głoski a literki w wyrazie- różnice. Praca ze słownikiem ortograficznym. Trudne zagadki ortograficzne.	Pisownia wyrazów wybranych wyrazów. Korzystanie ze słowników ortograficznych. Rebusy i zagadki ortograficzne. Pisownia części – <i>UNEK; UNKA</i> <i>CH</i> na końcu wyrazów., Wyjątki.	

Trzeci składnik treści nauczania «Kompetencja socjo-kulturowa»

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
Język jako część składowa kultury narodu i środek poznania otaczającego świata	Nadawanie nazw ogólnych grupom przedmiotów np.meble, przybory szkolne, środki lokomocji. Poprawne stosowanie związków frazeologicznych.	Poszerzenie słownictwa dotyczącego pojęć społecznych i przyrodniczych. Etymologia polskich nazw miesięcy Polskie przysłowia.	Sposoby przekazania informacji (język ludzi, „język” zwierząt, znaków drogowych, malarstwa, kwiatów...).	Sposoby przekazania informacji (język ludzi, „język” zwierząt, znaków drogowych, malarstwa, kwiatów...). Frazeologizmy- jako odzwierciedlenie niezwykłości języka.	Kulturowa specyfika w języku polskim słów-obrazów. Przymiotnik jako środek zabarwienia językowego świata otaczającego człowieka („narodziny” epitetu i jego rola w utworach literackich, w przekazaniu świata ludźmi). Gramatyka jako jeden ze sposobów przekazania samobytności kultury narodu, jego widzenia świata.

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
Język ojczysty, język państwowy, język mniejszości narodowych. Rola języka w przechowywaniu i rozwoju tożsamości narodowej.				Znaczenie języka dla rozwoju kultury narodu.	
Język jako nosiciel informacji o kulturze i historii narodu	Poczucie więzi narodowej wyrażające się w emocjonalnym związku z teraźniejszością i przeszłością własnej rodziny (polskie korzenie) oraz symbolami narodowymi, polskie święta ludowe i narodowe.	Kultywowanie rodzinnych tradycji wynikających z przynależności narodowej (śpiewanie kolęd, dzielenie się opiatkiem).	Pochodzenie imion i nazwisk, nazw geograficznych. Jak się zmieniał język polski z biegiem czasu.	Jak się zmieniał język polski z biegiem czasu, na przykładzie utworów literackich. Wspólne cechy i różnice w faktach rozwoju języka i kultury różnych narodów, (na podstawie analizy tekstów i wyrazów).	Odbicie światopoglądu narodu w słownotwórstwie.

Obowiązujące treści przedmiotu nauczania (zgodnie z projektem standartu)	Klasa I	Klasa II	Klasa III	Klasa IV	Klasa V
Narodowe i kulturowe wymagania etykiety językowej. Postawa szacunku wobec języka ojczystego i innych języków.	Stosowanie zwrotów grzecznościowych charakterystycznych dla języka polskiego np. proszę pani, dziękuję pani itp.	Formy grzecznościowe w sytuacji przeprosin w języku polskim.	Formy grzecznościowe języka polskiego w sytuacjach przywitania partnera, zwracania się do niego, grzecznego odmówienia, przeprosin, delikatnej krytyki. Ortografija jako tradycja języka polskiego.	Dialog międzykulturowy (wyjaśnia przedstawicielowi innej kultury, dlaczego przedmioty, zjawiska przyrody, święta, mają takie nazwy w języku).	Dialog międzykulturowy: różnice i podobieństwa w etykiecie różnych narodów (polska, łotewska, rosyjska, angielska, etykieta językowa).

Porządek i czas opanowania treści nauczania

Klasa I

Temat 1. Jestem uczniem i kolegą... (30% czasu nauczania)

Prawa i obowiązki ucznia polskiej szkoły.
Książka i jej rola w życiu dziecka.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikacyjna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
1.1. Formułuje podstawowe wiadomości o sobie (imię, nazwisko, wiek, miejsce zamieszkania, nazwa szkoły). 1.2. Opowiada o swoich zainteresowaniach. 1.3. Stara się określić swoje emocje, pragnienia. 1.4. Zna swoje szkolne obowiązki i się do nich stosuje. 1.5. Zna nazwy pomieszczeń szkolnych, ich przeznaczenie nazywa ludzi tam pracujących (biblioteka – pani bibliotekarka, sekretariat- pani sekretarka itp.). 1.6. Stosuje formy grzecznościowe w kontaktach z kolegami i pracownikami szkoły. 1.7. Tworzy z pomocą nauczyciela, krótką wypowiedź składającą się prostych zdań np. o pracy dyżurnego, o	1.15. Zna litery alfabetu, potrafi je nazwać i zapisać. 1.16. Potrafi wymienić w imionach głoski i litery. 1.17. Umie zbudować model wyrazu zawierającego dwuznaki (jedna głoska – dwie litery). 1.18. Pisze poprawnie opracowane wyrazy dwuznakami oraz literami ze znakami diakrytycznymi (kropka, przecinek, ogonek). 1.19. Umie zastosować przecinek przy wyliczniu. 1.20. Wie, że imiona, nazwiska oraz nazwę szkoły piszemy wielką literą. 1.21. Przepisuje krótkie teksty (2-3 zdania).	1.29. Odkrywa, że słowami można wyrazić to, co widzimy, słyszymy, odczuwamy, przeżywamy. 1.30. Nadaje nazwy ogółnie grupie przedmiotów lub ludzi np.: przybory szkolne, meble szkolne, pracownicy szkoły, podręczniki itp. 1.31. Stosuje charakterystyczne dla języka polskiego formy zwracania się do dorosłych tj. proszę pani, proszę pana, proszę o pomoc, czy mogę prosić.

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikacyjna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
treści obrazka itp. 1.8. Czyta na głos poprawnie i wyraziście krótki i prosty tekst. 1.9. Recytuje różne rymowanki oraz wiersze. 1.10. Opowiada tekst , historyjkę obrazkową (5-6 zdań) dotyczącą życia szkolnego lub zabaw dzieci. 1.11. Bierze udział w inscenizacjach. 1.12. Umie wykonać ilustrację do poznanego tekstu lub jego fragmentu. 1.13. Formułuje wypowiedzi oceniające zachowanie bohatera utworu. 1.14. Wymienia cechy dobrego kolegi i ocenia siebie jako kolegę.	1.22. Rozpoznaje wyrazy oznaczające ludzi, rzeczy jako przygotowanie do wprowadzenia rzeczownika. 1.23. Poprawnie stosuje formy gramatyczne z wykorzystaniem przyimka (na, pod, z, nad, koło). 1.24. Zna pisownię częściej spotykanych wyrazów z „ó” np. piórnik, półka, ołówek, stołówka itp. 1.25. Zna pisownię częściej spotykanych wyrazów z „ż” np. książka, dyżurny, życzliwy i inne. 1.26. Stosuje w praktyce poznane skróty wyrazów np. strona-s., pod tytułem –p.t. 1.27. Porządkuje wyrazy w zdaniu (3-4 wyrazy). 1.28. Píše z pamięci wyrazy i krótkie zdania.	

Temat 2. Mój dom i moja rodzina (...30 % czasu nauczania)

Święta i tradycje w mojej rodzinie.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
2.1. Opowiada o najbliższej rodzinie posługując się terminami opisującymi pokrewieństwo (rodzice, rodzeństwo, ciocia, wujek, dziadek, babcia, siostra, brat kuzyn). 2.2. Określa wygląd zewnętrzny członków swojej rodziny. 2.3. Umie opowiedzieć o tradycjach swojej rodziny. 2.4. Zna swój adres, opisuje swój dom, wymienia nazwy pomieszczeń, mebli. 2.5. Opowiada o podstawowych czynnościach dnia codziennego. 2.6. Nazywa niektóre domowe urządzenia techniczne, formułuje zasady bezpiecznego posługiwania się nimi. 2.7. Umie opowiedzieć o najważniejszych świętach rodzinnych i towarzyszących im polskich tradycjach (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki). 2.8. Skutecznie porozumiewa się w	2.15. Zna dwa sposoby oznaczanie miękkości. 2.16. Píše poprawnie opracowane wyrazy ze spółgłoskami miękkimi. 2.17. Wyróżnia wyrazy oznaczające ludzi, rzeczy, zwierzęta i rośliny – rozumie pojęcie rzeczownik. 2.18. Rozpoznaje wyrazy oznaczające czynności posługując się pytaniem „co robi?” 2.19. Posługuje się terminem czasownik. 2.20. Rozpoznaje i układa proste zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące. 2.21. Stosuje popularne skróty adresowe np. ul.-ulica, nr- numer. 2.22. Umie stosować wielką literę w korespondencji. 2.23. Zna poprawną pisownię częściej spotykanych wyrazów z różnymi trudnościami ortograficznymi związanych z tematem. 2.24. Przepisuje krótki tekst (3-4 zdania) ze skierowaniem uwagi na poprawne odtwarzanie	2.26. Zna typowo polskie dziecięce gry zabawy, piosenki i piosenki również będące udziałem dziadków, pradziadków. 2.27. Poznaje różnorodność tradycji kulturowej i szanuje odmienność innych narodów.

codziennych sytuacjach także domowych, stosując właściwe formy komunikacji. Układa dialogi. 2.9. Formułuje kilkuzdaniową wypowiedź wykorzystując słownictwo o pozytywnym zabarwieniu uczuciowym. 2.10. Układa życzenia, zaproszenia. 2.11. Opowiada w prosty sposób akcję utworu, opisuje bohaterów i relacje między nimi, a także świat przedstawiony w tekstach kultury. 2.12. Wyszukuje w tekście potrzebne informacje z pomocą pytań. 2.13. Aktywnie uczestniczy w przygotowaniu klasowego przedstawienia. 2.14. Czyta wiersz z naturalną intonacją respektując znaki przestankowe.	kształtów liter i ich połączeń w wyrazach. 2.25. Pisze ze słuchu wyrazy i zdania o pisowni zgodnej z brzmieniem.	
--	--	--

Temat 3...Wiem, skąd jestem (25% czasu nauczania)

Rodzinne krajobrazy.
Turystyka.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikacyjna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
3.1. Potrafi powiedzieć kilka zdań o swojej	3.17. Rozróżnia liczbę pojedynczą i mnogą	3.25. Rozumie konieczność przestrzegania

miejsowości, wymienia cechy charakterystyczne krajobrazu . 3.2. Dzieli się wrażeniami z miejsc, które odwiedził podczas wakacji, wycieczek, wyjazdów rodzinnych – jako przygotowanie do sprawozdania. 3.3. Opowiada zdarzenia w układzie przyczynowo-skutkowym. 3.4. Potrafi ustawić w kolejności zdarzeń obrazki historyjki obrazkowej i przyporządkować im zdania. 3.5. Formułuje zasady bezpiecznego wypoczynku. 3.6. Czyta ze zrozumieniem tekst obrazkowo-literowy i odpowiada na pytania związane z tekstem. 3.7. Opisuje wygląd godła (herbu miasta). 3.8. Opisuje pejzaż z uwzględnieniem pór roku. 3.9. Zna obyczaje związane z porami roku (topienie Marzanny, Noc Świętojańska, Zaduszki). 3.10. Określa położenie Polski (w Europie, nad Bałtykiem, na południe od Lotwy). 3.11. Na mapie polski potrafi pokazać Wisłę, Warszawę, Kraków, Tatry. 3.12. Wymienia nazwiska ważniejszych sławnych Polaków i wie czym się zajmowali	czsownika. 3.18. Potrafi uzupełnić zdania rozkazujące podanymi czasownikami. 3.19. Stosuje poprawną intonację dla różnych typów zdań. 3.20. Wykorzystuje różnice form rzeczownika dla uzasadnienia pisowni wyrazów np. dół-doły. 3.21. Unie właściwie zastosować przyimki w wyrażeniach związanych z tematem np. do Polski, na Lotwie, w góry, za rzeką itp. 3.22. Zna zasadę, że nazwy państw piszemy wielką literą. 3.23. Poprawnie zapisuje wyrazy zawierające różne trudności ortograficzne, a związane z tematem. 3.24. Pisze tekst z komentowaniem napotkanych trudności.	zasad dobrego współżycia narodów o różnej kulturze i szacunku dla odrębności tej kultury. 3.26. Zna polskie symbole narodowe: flagę, godło, herb Warszawy; wyjaśnia ich znaczenie. 3.27. Rozpoznaje hymn narodowy i potrafi zaśpiewać dwie pierwsze zwrotki. 3.28. Porównuje polskie tradycje świąteczne ze świętami w tradycji łotewskiej.
---	---	---

np. Fryderyk Chopin, Jan Paweł II, Julian Tuwim. 3.13. Opowiada wybrane legendy polskie np. O smoku wawelskim, o Lechu, Czech i Rusie. 3.14. Potrafi wskazać w kalendarzu ważniejsze daty związane z polską tradycją, historią i świętami. 3.15. Zna podstawowe środki lokomocji; wie jak się w nich zachować. 3.16. Ogląda dziecięce programy telewizyjne w języku polskim- potrafi je zareklamować.		
--	--	--

Temat 4. Zdrowie – ważna sprawa... (15% czasu nauczania)

Sport to zdrowie.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
4.1. Wypowiada się na temat sposobów spędzania wolnego czasu i planowania zajęć w ciągu dnia. 4.2. Sporządza własny diagram dnia na wzór podanego. 4.3. Porównuje swoje doświadczenia z przedstawionymi w tekście, dokonuje oceny.	4.12. Wyszukuje czasowniki, uzupełnia zdania czasownikami. 4.13. Zauważa zgodność form rzeczownika i czasownika. 4.14. Umie rozróżnić liczbę rzeczownika. 4.15. Za zasady użycia wielkiej litery w zdaniu.	4.18. Dbą o swój wizerunek. Rozumie, że jego wygląd świadczy o min samym, jak rywnie wpływa na postrzeganie Polaków na tle innych narodowości. 4.19. Stosuje poznane stałe porównania typu: szybki jak wiatr, silny jak tur, zdrowy jak rybka.

4.4. Wymienia części garderoby, ubrania letnie, zimowe, sportowe. 4.5. Nazywa najważniejsze części ciała. 4.6. Potrafi określić swoje samopoczucie-dialogi na temat: u lekarza, w aptece. 4.7. Wie, jak zakomunikować zły stan zdrowia. 4.8. Zna główne dyscypliny sportu, potrafi podać nazwiska znanych ogólnie polskich sportowców. 4.9. Udziela odpowiedzi na pytania związane z tekstem. 4.10. Czyta ze zrozumieniem. 4.11. Układa podpisy do rysunków i ilustracji.	4.16. Poprawnie pisze opracowane wyrazy z „h”. 4.17. Umie podzielić wyraz na sylaby, przenosi części wyrazu.	
--	---	--

Klasa II

Temat 1. Ja i moi bliscy... (...60% czasu nauczania)

Dom i otoczenie...

Pory dnia i roku...

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
1.1. Zna historię swojej rodziny.	1.24. Poprawnie pisze czasowniki z	1.42. Zna etymologiczne pochodzenie polskich

1.2. Tworzy własne drzewo genealogiczne. 1.3. Respektuje umowy, zwyczaje ustalone w rodzinie. 1.4. Nazywa swoje obowiązki domowe. 1.5. Wypowiada się pełnymi zdaniami na określony temat. 1.6. Dostrzega związki przyczynowo-skutkowe i ustala kolejność zdarzeń w opowiadaniu. 1.7. Określa nastrój utworu i ustala jakimi środkami autor go uzyskał. 1.8. Argumentuje swoją wypowiedź. 1.9. Dostrzega niezwykłość poetyckiego obrazowania. 1.10. Wie, że poeta „maluje” słowami. 1.11. Redaguje dłuższą (5-6 zdań) wypowiedź o członkach swojej rodziny np. dziadku, babci, mamie. 1.12. Komponuje nowe zakończenie utworu wykorzystując zaproponowane słownictwo. 1.13. Zna nazwy miesięcy, dni tygodnia, pory dnia. 1.14. Czyta tekst z podziałem na role; inscenizuje go z wykorzystaniem rekwizytów. 1.15. Uczestniczy w draniu pt. Składanie życzeń (noworocznych, świątecznych, urodzinowych).	przeczeniem. 1.25. Tworzy wyrazy zdrobniałe. 1.26. Zna zasady pisowni wyrazów z „rz” (wymiana na „r”, po spółgłoskach). 1.27. Pisze poprawnie opracowane wyrazy ze spółgłoskami tracącymi dzwięczność wewnątrz wyrazu lub na jego końcu. 1.28. Pisownia czasowników z „ę” i „ą”. 1.29. Rozpoznaje rodzaj rzeczownika. 1.30. Utrwala pisownię wyrazów ze spółgłoskami miękkimi. 1.31. Rozpoznaje czasownik oraz określa jego liczbę, dokonuje zmiany liczby. 1.32. Rozpoznaje przymiotniki jako wyrazy oznaczające cechy rzeczy, ludzi, roślin i zwierząt 1.33. Dostrzega zależność form przymiotnika od form rzeczownika. 1.34. Ukazuje w zdaniu najważniejsze jego wyrazy (podmiot i orzeczenie- bez podawania terminów) w związku z rozwijaniem zdań. 1.35. Pisze poprawnie opracowane wyrazy z „ó” i „rz” niewymiennymi. 1.36. Umie zastosować wyrazy pisane wielką literą w życzeniach. 1.37. Poprawnie zapisuje i stosuje w praktyce	nazw miesięcy np. luty – zły. 1.43. Zna ludowe przysłowia związane z nastaniem Nowego Roku, miesiącami. 1.44. Kultuwuje w rodzinie typowe polskie tradycje świąteczne np. dzielenie się opłatkiem, śpiewanie kolęd. 1.45. Posługuje się związkami frazeologicznymi służącymi porównaniu przedmiotów i czynności.
--	---	--

1.16. Wymienia pory roku i opisuje panującą wtedy pogodę i zjawiska przyrodnicze. 1.17. Opisuje pejzaż z uwzględnieniem pór roku. 1.18. Rozpoznaje i nazywa większość zwierząt żyjących w lesie, na łące, w polu oraz tych hodowanych przez człowieka. 1.19. Rozpoznaje i nazywa niektóre rośliny np. warzywa, drzewa i krzewy owocowe, rośliny ozdobne. 1.20. Umie zanotować wyniki własnej obserwacji przyrodniczej. 1.21. Odgaduje i układa własne zagadki, rebusy, proste krzyżówki na określony temat. 1.22. Zna nazwy urządzeń elektrycznych służących rozrywce, odpoczynkowi oraz ułatwiające pracę. 1.23. Formułuje zasady mądrego korzystania z telewizora, komputera.	nowe skróty, w tym także matematyczne np. rok-r., godzina-godz., metr-m. 1.38. Porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej litery. 1.39. Dzieli wyrazy na sylaby- rozumie pojęcie wyraz jednosylabowy. 1.40. Układa różne typy zdań- pytające, rozkazujące, oznajmujące. 1.41. Doskonali pismo płynne i czytelne.	
---	--	--

Temat 2. W szkole po wakacjach... (25% czasu nauczania)

Wspólne dobro.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat

Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
2.1. Zna i stosuje zasady kulturalnego zachowania się w każdej sytuacji życia szkolnego. 2.2. Układa dialogi z wykorzystaniem zebranego słownictwa: powitanie, pożegnanie. 2.3. Czyta tekst z respektowaniem znaków przestankowych. 2.4. Formułuje główne zasady poszanowania książek w formie zdań rozkazujących. 2.5. Opowiada wakacyjne przygody stosując elementy techniki języka mówionego tj. pauz, tempa, siły głosu, odpowiedniej intonacji. 2.6. Umie zestawić ilustracje z fragmentami tekstu. 2.7. Wyodrębnia wydarzenia realne i fantastyczne. 2.8. Wyróżnia i nazywa charakterystyczne cechy przedmiotów. 2.9. Wyodrębnia postaci i zdarzenia w opowiadaniu i ocenia postępowanie bohaterów. 2.10. Umie redagować odpowiedzi na zadane pytania. 2.11. Określa cechy dobrego dyżurnego (kolegi, przyjaciela, ucznia). 2.12. Potrafi poprowadzić dialog, w którym	2.17. Wie, że wieklą literą piszemy imiona, nazwiska, tytuły książek, nazwy państw, miast. 2.18. Właściwie operuje pojęciami dotyczącymi stosunków przestrzennych np. nad, pod, obok, za, przed, na lewo, na prawo, w górę itp. 2.19. Rozpoznaje przymiotniki; liczbę i rodzaj w liczbie pojedynczej. 2.20. Pisze poprawnie opracowane wyrazy z „rz, ż”. 2.21. Pisze ze słuchu z objaśnieniami. 2.22. Dobiera pary wyrazów o znaczeniu przeciwnym. 2.23. Utrwala zastosowanie rzeczownika i czasownika we właściwej liczbie. 2.24. Rozpoznaje rodzaj rzeczownika i jego liczbę. 2.25. Pisze z pamięci i ze słuchu zdań i krótkie teksty obejmujące poznany materiał ortograficzny. 2.26. Przekształca zdania pojedyncze na złożone.	2.27. Zna i stosuje zwroty „polegać na kimś”- „zawieść się na kimś”. 2.28. Poszerza zasób czynnego słownika o wyrazy oznaczające pojęcia społeczne np. wspólne dobro, własność prywatna.

respektuje inność rozmówcy. 2.13. Potrafi przedstawić swoje marzenia środkami werbalnymi i poza werbalnymi. 2.14. Zna zawody ludzi pracujących w mieście i na wsi. Tworzy słowniczki tematyczne. 2.15. Zapisywanie zdań zgodnie z kolejnością postępowania – instrukcja obsługi. 2.16. Uczestniczy w dramie- rozmowy telefoniczne.		
--	--	--

Temat 3. W świecie wyobraźni (15% czasu nauczania)

Podróż do Polski.

W teatrze i na koncercie.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
3.1. Zna i potrafi nazwać polonica w miejscu swego zamieszkania. 3.2. Krótko opowiada o patronie szkoły. 3.3. Korzysta z różnych źródeł wiedzy, aby uzyskać informację historyczną, korzysta ze słowników.	3.14. Pisownia czasowników z zakończeniami –li, -ły. 3.15. Uściśla znaczenie wyrazu korzystając ze słownika. 3.16. Pisz poprawnie opracowane wyrazy z „h”. 3.17. Zna wyrazy wieloznaczne np. zamek,	3.22. Szanuje pamiątki przeszłości- pomniki, miejsca pamięci narodowej. 3.23. Odczuwa dumę z przynależności do narodu polskiego.

3.4. Czyta cicho ze zrozumieniem. 3.5. Opowiada legendę o powstaniu państwa polskiego. 3.6. Recytuje wiersz o Ojczyźnie z prawidłową intonacją. 3.7. Wymienia nazwy najważniejszych zabytków Krakowa, Warszawy, Rygi. 3.8. Wie, kim był Mikołaj Kopernik, Fryderyk Chopin, Józef Piłsudski. 3.9. Tworzy słowniczek tematyczny wokół tematu „muzyka” oraz „teatr”. 3.10. Formułuje zasady zachowania się w teatrze i na koncercie. 3.11. Stosuje w wypowiedziach nowopoznane słownictwo. 3.12. Tworzy własne mini scenariusze do teatru cieni. 3.13. Wprowadza do czynnego słownika terminy literackie: akcja, bohater, legenda, opowiadanie, wiersz oraz z zakresu nauki o języku przewidziane w programie.	klucz. 3.18. Poprawnie stosuje w zdaniu ten sam przymek z różnymi rzeczownikami oraz ten sam rzeczownik z różnymi przymkami. 3.19. Utrwala pisownię wyrazów z utratą dźwięczności. 3.20. Wykorzystuje zadania złożone porządnie i wspierająco. 3.21. Stosuje wielką literę w pisowni nazw zabytków, pomników.	
---	--	--

Klasa III

Temat 1. Słowo za słowem. Rola języka w życiu człowieka (20 % czasu nauczania)

Funkcje języka.

W jaki sposób świat się komunikuje.

Architektura wyrazu.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
1.1. Układa odpowiedzi na podane pytania (zgodnie z sytuacją). 1.2. Opowiada o sobie (wykorzystuje w opowiadaniu poznaną informację o historii swego imienia). 1.3. Potrafi wyjaśnić zgodne lub niezgodne stanowisko z punktem widzenia oponenta (opanowane modele językowe). 1.4. Umie odróżnić i opisać nastrój utworu, zgodnie z emocjonalnym nacechowaniem (tekst-opis, tekst z motywem podróży). 1.5. Umie wyjaśnić, w jaki sposób znaki przestankowe mogą zmienić intonację i nastrój tekstu. 1.6. Dokonuje wyboru poprawnego wariantu odpowiedzi, umie to motywować (podane warianty wyrażnie się różnią treścią). 1.7. Umie uzasadnić swoje zdanie	1.15. Tworzy teksty użytkowe: notatkę, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia (wypowiada się na piśmie w sposób zrozumiały). 1.16. Stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne i ortograficzne. 1.17. W tekście podkreśla podmiot (w Mianowniku lub wyrażony zaimkiem). 1.18. Układa zdania proste z wyrazów, które są podane w podstawowej formie. 1.19. Układa zdania według prostego schematu (zdanie pojedyncze nierozwinięte, zdanie pojedyncze rozwinięte). 1.20. Umie zmienić zdanie oznajmujące w zdanie pytające. 1.21. Poprawnie stosuje przecinek w zdaniu, gdzie jest zwrot. 1.22. Świadomie i systematycznie wzbogaca	1.30. Rysuje drzewo genealogiczne swojej rodziny. 1.31. Dostrzega, jak zmieniło się życie jego rodziny w okresie pozostającym w „żywej pamięci” jej członków. 1.32. Komentuje, skąd pojawiło się jego imię i nazwisko. 1.33. Poprawnie akcentuje wyrazy, zna zasady umieszczenia akcentu w języku polskim. 1.34. Zna, że są wyrazy archaiczne i neologizmy. 1.35. Komentuje, jak pojawiły się niektóre nazwy geograficzne.

(argumentuje opierając się na przykładach). 1.8. Pamięta o normach etykiety językowej (potrafi przeprosić, grzecznie odmówić). 1.9. Umie odczytać informację, która przekazana jest na różne sposoby (język ludzi, „języki” zwierząt i ptaków, malarstwa, roślin, znaków drogowych, kwiatów i t.p.). 1.10. Wyraziście czyta dialogi przekazując emocje (teksty-dialogi). 1.11. Różnicuje informację w tekście na główną i mniej ważną (na podstawie tekstów informacyjnych). 1.12. Wyszukuje w tekście informację nową i już znaną (na podstawie tekstów informacyjnych). 1.13. Przekazuje informację w klasie (opierając się na przeczytanej informacji). 1.14. Umie opowiadać o sobie pisemnie (wykorzystuje zdobytą informację o własnym nazwisku).	swoje słownictwo. 1.23. Rozróżnia przyimki, poprawnie je używa. 1.24. Tworzy plan wypowiedzi. 1.25. Zna stopnie przymiotnika (równy, wyższy i najwyższy). Poprawnie stopniuje przymiotniki typu- dobry, zły-. 1.26. Rozpoznaje zdrobnienia w tekście i tworzy formy zdrobniałe od podanych rzeczowników, 1.27. Poznaje i stosuje pojęcia: synonim, wyraz bliskoznaczny, antonim, homonim. 1.28. Wielkie litery w formułach grzecznościowych, zasady ortograficzne obowiązujące w pisowni nazw geograficznych, 1.29. Zasady pisowni wyrazów z u, ó.	
--	--	--

Temat 2. Mój dom (20% czasu nauczania)

Dom i jego mieszkańcy.

Domy i domownicy.

Jaki to ten dom.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
2.1. Zna słownictwo, dotyczące domu i mieszkania. 2.2. Poznaje słownictwo związane z różnymi typami domów i ich wyposażenia. 2.3. Grupuje poznane pojęcia zgodnie z ich występowaniem i czasem historycznym, do którego się odnoszą. 2.4. Poznaje frazeologizmy ze słowem „dom.” 2.5. Przygotowanie słownika ilustrowanego, przedstawiającego słownictwo dotyczące danego typu domu i wyposażenia domu (praca w grupach, tworzenie plakatów). 2.6. Umiejscowienie typu domu na osi czasu; omówienie kontekstów historycznych (praca z osią czasu). 2.7. Prezentuje i omawia frazeologizmy z wyrazem „dom” (ćwiczenia słownikowe, praca w parach – rozsypanka wyrazowa). 2.8. Opisuje domostwo danego typu z użyciem właściwego słownictwa. 2.9. Opowiada tekst (szczegółowo). 2.10. Tworzy tekst w oparciu o plan. 2.11. Ustnie komentuje znaczenie niektórych poznanych przysłów. 2.12. Píše streszczenie zgodnie z tekstem.	2.13. Potrafi rozdzielić tekst na wypowiedzenia. 2.14. Używa poprawnej interpunkcji zgodnie z wypowiedzianym tekstem. 2.15. Poddaje tekst korekcji (wykreśla zdania nie związane z treścią, ocenia kolejność wydarzeń, ocenia, czy tekst ma logiczne zakończenie). 2.16. Umie rozdzielić tekst na akapity według sensu wypowiedzi. 2.17. Układa ramowy plan tekstu. 2.18. Rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze złożone, równoważniki zdań, zdania bezpodmiotowe – i rozumie ich funkcje. 2.19. Rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik) i wskazuje różnice między nimi. 2.20. Rozróżnia głoskę, literę, sylabę. 2.21. Właściwie akcentuje. 2.22. Reguły pisowni nazw własnych małą i wielką literą. 2.23. Umie układać wyrażenia według schematu (np. rzeczownik+czasownik). 2.24. Układa zdanie według podanego schematu.	2.37. Wskazuje na umiejętności, tradycje, czynności i zasady, które dziedziczymy po naszych przodkach. 2.38. Opisuje ulubione lub najciekawsze miejsca. 2.39. Opracowuje, charakteryzuje bohatera utworu.

	2.25. Umie zaznaczyć w wyrazach końcówkę. 2.26. Wielkie litery w formułach grzecznościowych. 2.27. Posługuje się słownikami i encyklopediami różnego rodzaju. 2.28. Poznaje i stosuje pojęcia: synonim, wyraz bliskoznaczny, antonim, homonim. 2.29. Potrafi wskazać na różnice i podobieństwa w definicji i uzusie poznanych słów. 2.30. Rozpoznaje zdrobnienia w tekście i tworzy formy zdrobniałe od podanych rzeczowników. 2.31. Odroźnia archaizmy od słownictwa stosowanego. 2.32. Rozumie związki frazeologiczne omówione na zajęciach i poprawnie je stosuje. 2.33. Poprawnie zapisuje nie z czasownikami. 2.34. Zna i poprawnie stosuje ze zrozumieniem znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik, dwukropek, cudzysłów, nawias. 2.35. Przekształca zdania pojedyncze w złożone, zgodnie z potrzebami tworzonego tekstu. 2.36. Rozpoznaje różne formy i rodzaje poszczególnych części mowy (np. formy osobowe i nieosobowe czasownika).	
--	--	--

Temat 3. Słowo w życiu ludzi (20% czasu nauczania)

Pochodzenie wyrazów.

Co znaczy wielka litera dla wyrazu.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
3.1. Wyraziście czyta tekst (pamięta o akcencie zdaniowym). 3.2. Pamięta o zasadach etykiety dialogu (grzecznie odpowiada na pytania, uważa, aby nie odpowiadać pytaniem na pytanie). 3.3. Bierze udział w dialogu na określony temat (np. rozmowa z panią z biblioteki). 3.4. Dokonuje wyboru słownictwa zgodnie z sytuacją (np. z przyjacielem, panem w autobusie, z ekspedientką). 3.5. Stosuje poznane słownictwo w wypowiedziach i omowieniach. 3.7. Wskazuje głównego bohatera powieści. 3.8. Odrożnia wydarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych. 3.9. Komentuje, z jakim nastrojem należy czytać teksty (w zależności od emocjonalnego nacechowania).	3.10. Używa poprawnie słownictwa wprowadzonego na zajęciach, dotyczącego zakresów tematycznych. 3.11. Rozróżnia zdania rozwinięte i nierozwinięte. 3.12. Redaguje tekst (zamienia na bardziej trafne-synonimy, usuwa wyrazy powtarzające się). 3.13. W zdaniu umie wskazać podmiot i orzeczenie. 3.14. Poprawnie używa interpunkcji przy wyliczniu w zdaniu. 3.15. Posługuje się słownikami i encyklopediami różnego rodzaju. 3.16. Reguły pisowni nazw własnych małą i wielką literą. 3.17. Wielkie litery w formułach grzecznościowych. 3.18. Zasady pisowni wyrazów z <i>u</i> , <i>o</i> , <i>rz</i> , <i>ż</i> . 3.19. Poprawnie zapisuje liczebniki. 3.20. Poprawnie zapisuje nie z czasownikami. 3.21. Poddaje korekcji błędy, kiedy używa się	3.33. Rozumie i potrafi wytłumaczyć znaczenie terminów <u>patriotyzm</u> , <u>patriota</u> , <u>ojczyzna i macierz</u> . 3.34. Opowiada o podstawowych faktach historycznych. 3.35. Pogłębia swoją wiedzę na temat tradycji polskich. 3.36. Zna znaczenie i pochodzenie wymienionych przysłów polskich.

	wyrazów, które nie są w jednym logicznym związku (np. w zdaniu Nad rzeką opalali się dzieci, dziewczynki, chłopcy, dorośli i starsi ludzie). 3.22. Zasady pisowni wyrazów z przedrostkami -z, -s, -ś. 3.23. Poprawnie zapisuje rzeczowniki z samogłoskami nosowymi. 3.24. Dzieli poprawnie na sylaby wyrazy przy przenoszeniu. 3.25. Umie ułożyć zdanie według podanego schematu (podmiot i orzeczenie są podane w schemacie, podkreślone jedną linią podmiot, dwoma –orzeczenie). 3.26. Zapisuje i umie wyłonić z tekstu wyrazy odpowiadające na pytanie - jak?-. 3.27. Rozróżnia spójniki w zdaniach, umie wyjaśnić, przed którymi przysłówkami należy postawić przecinek. 3.28. Wyjaśnia znaczenie wyrazów używając słowników. 3.29. Korzysta ze słownika ortograficznego. 3.30. Dzieli tekst na fragmenty, akapity zgodnie z treścią podanych fragmentów. 3.31. Umie wyjaśnić pisownię - RZ- po spółgłoskach. 3.32. Poprawnie stosuje zasady pisowni listu.	
--	---	--

Temat 4. (20% czasu nauczania)

Ważne dla człowieka słowa.

Kultura osobista oraz kultura języka.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
4.1. Doskonali umiejętność redagowania opisu postaci. 4.2. Doskonali umiejętność stylistycznie poprawnie układać opis. 4.3. Redaguje plan ramowy do utworu. 4.4. Doskonali umiejętność pięknego czytania, pogłębia wiedzę o terminach: dialog (bohaterowie) i narrator. 4.5. Doskonali umiejętność wypowiedzi na określony temat, używa w opowieści poznanych przysłów lub frazeologizmów. 4.6. Umie określić (po wysłuchaniu) nastrój i temat tekstu, poprawnie stosuje w swojej wypowiedzi nazwy i terminy związane z podanym tematem. 4.7. Potrafi zredagować plan wydarzeń przeczytanej lektury oraz opisać bohatera utworu. 4.8. Charakteryzuje określonego bohatera oraz wyraża swoją opinię na temat jego postępowania, uświadamia rolę kultury w życiu człowieka. 4.9. Podaje cechy gatunkowe basni popierając	4.14. Stosuje i zapisuje zwroty, pamięta o poprawnej punktacji. 4.15. Poznaje i umie stosować zasady poprawnego użycia partykuły –by. 4.16. Redaguje teksty okolicznościowe. 4.17. Wielkie litery w formułach grzecznościowych. 4.18. Zasady pisowni wyrazów z <i>u</i> , <i>o</i> , <i>rz</i> , <i>ż</i> . 4.19. Doskonali formę opisu.	4.20. Poszerza swoją wiedzę na temat tradycji polskich. 4.21. Rozumie, że kultura mówienia wskazuje na kulturę osobistą człowieka. 4.22. Umie wyszukać w tekście informację związaną z kulturą Polaków, wykorzystuje ją w wypowiedziach pisemnych i ustnych na podany temat.

się przykładami tekstu. 4.10. Umie znaleźć w tekście przykłady epitetu i związku frazeologicznego. 4.11. Uświadamia konieczność szacunku dla starszych, poszerza swoje słownictwo na ten temat. 4.12. Potrafi porównać dwie dziedziny sztuki: literaturę i film, próbuje w ramach swoich możliwości ocenić książkę i dzieło filmowe. 4.13. W wierszu wskazuje wers, rym, epitet. umie poprawnie swoimi słowami przedstawić treść wiersza.		
--	--	--

Klasa IV

Temat 1. Planeta „Słowo” (10% czasu nauczania)

Kto mieszka na tej planecie.

Jakich mieszkańców poznamy.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
1.1. Bierze udział w dialogu (układa dialog zgodnie z podanym tematem, odbiorcą i celem porozumiewania się). 1.2. Prowadzi dialog pamiętając o zasadach etykiety języka polskiego.	1.14. Poprawnie zapisuje dialog. 1.15. Umie pisać sprawozdania. 1.16. Poprawnie zapisuje, używając zasad ortograficznych.	1.19. Umie wskazać różnice w modelach językowych różnych kulturach. 1.20. Umie wyszukać w tekstach informacje o kulturze innych narodów, o tradycjach i

1.3. Umie wskazywać podmiot liryczny. 1.4. Umie recytować tekst, bez trudu pamięta tekst krótkiego wiersza. 1.5. Umie podejmować decyzję i zabierać głos w czasie dyskusji. Wyciąga wnioski. 1.6. Zna nową formę wypowiedzi-sprawozdanie. Wie, co jest warte uwagi-selekcja. 1.7. Wyodrębnia i nazywa elementy świata przedstawionego. 1.8. Umie wyodrębnić cechy bohatera literackiego i zestawiać je z postacią heroiczną. Próbuje odpowiedzieć na pytanie „Na czym polega odwaga i szlachetność?” 1.9. Umie dokonać charakterystyki dynamicznej. Posiada odpowiednie słownictwo. 1.10. Umie posługiwać się cytatami. 1.11. Umie opisywać i nazywać uczucia. Posiada odpowiednie słownictwo (humor, nastrój). Rozumie rolę słowa i sztuki. 1.12. Umie wskazać fragment opisujący uczucia bohatera i jego charakterystykę. Bierze udział w dyskusji. Potrafi wypowiadać opinię-sądy w dyskusji. 1.13. Bezbłędnie wymawia i odpowiednio interpretuje.	1.17. Zapisuje zdania złożone. Poprawnie używa przecinka w zdaniu złożonym. 1.18. Redaguje tekst (korzysta z synonimów – czasowników, przysłówków, unika powtórzeń).	obyczajach (korzysta z lektur). 1.21. Komentuje, jakie wartości moralne są zawarte w przysłowia języka polskiego (np. przysłowia o pracy).
--	--	--

Temat 2. Słowo w języku - „cuda i dziwy” (40% czasu nauczania)

Wyrazy-obrazy.

Wyrazy synonimy.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
2.1. Porównuje swoje zdanie ze zdaniem innych (zgadza się /nie zgadza, podobne). 2.2. Podaje argumenty ze swego punktu widzenia (opiera się na własne doświadczenie, na przykłady z baśni, opowiadań, filmów, na zasady, które są przyjęte przez ludzi). 2.3. Wyszukuje w tekście synonimy, wyjaśnia ich rolę w tekście. 2.4. Umie odnaleźć antonimy, wyjaśnia ich znaczenie w tekście literackim. 2.5. Uświadamia sobie przemijalność ludzkiego życia oraz potrzebę szacunku dla przodków. 2.6. Posługuje się terminami do omówienia liryki. 2.7. Operuje pojęciami –postać mówiąca w wierszu-, -podmiot liryczny-. 2.8. Potrafi rozpoznać wyrazy. dźwiękonaśladownicze w wierszu i określić ich funkcję. 2.9. Umie zanotować nowe słowa i ułożyć plan. 2.10. Umie opisać postaci, wymienia ich cechy charakterystyczne. 2.11. Prezentuje w różnorodnej formie wiedzę i	2.26. Układa zdania według podanego schematu (zdania ze zwrotem, zdania proste nierozwinięte i zdania proste rozwinięte). 2.27. Poprawia błędy w punktacji w zdaniach (według reguł opanowanych). 2.28. W pisaniu wykorzystuje opanowane zasady pisowni z ó-u, rz-ż. 2.29. Poprawnie zapisuje nazwy geograficzne (Bałtyk- Morze Bałtyckie). 2.30. Utrwalenie pisowni przyimka oddzielnie od rzeczownika. 2.31. Wykorzystuje różnice form liczby rzeczownika dla uzasadnienia pisowni wyrazów (np. aktor-aktorzy; stół- stoły). 2.32. Wykorzystuje zmienności form i rodziny wyrazów dla uzasadnienia pisowni. 2.33. Umie poprawnie zastosować liczebnik w zdaniu. 2.34. Poprawnie zapisuje związek liczebnika z rzeczownikiem. 2.35. Zna formy liczebników zbiorowych.	2.41. Porównuje w różnych językach nazwy przedmiotów, w podstawie których jest ukryte znaczenie przenośne (np. ucho dzbanka- polski; rosyjski- ręczka dzbanka). 2.42. Porównuje frazeologizmy o tym samym znaczeniu w różnych językach, znajduje wspólne znaczenie (poznane frazeologizmy). 2.43. Zna, dlaczego w języku powstały synonimy, antonimy i homonimy. 2.44. Analizuje słowo jako wzór świata: wyrazy- nazwy, wyrazy- zjawiska.

opinie na temat poznanych dzieł literackich. 2.12. Komentuje rolę archaizmów w tekście (znaczenie i pochodzenie tych wyrazów, jaka forma dziś/czy są w języku do dziś te wyrazy). 2.13. Pamięta o kulturze obowiązującej słuchającego, pozwala mówiącemu skończyć myśl, a potem zadaje pytania, słucha uważnie. 2.14. Pracuje z tekstem (umie wyznaczyć główną i mniej ważną informację w tekście). 2.15. Potrafi skonstruować plan i ułożyć swoje fantastyczne opowiadanie. 2.16. W opowiadaniu pamięta o rozpoczęciu, rozwinięciu i zakończeniu. Trzyma się wcześniej ułożonego planu przy opowiadaniu. 2.17. Umie w opowiadaniu stosować poznane frazeologizmy. 2.18. Układa pisemne teksty –opisy. (Zwraca się do wymyślonej osoby, opisuje ją). 2.19. Układa teksty- zagadki (aby odbiorca mógł zgadnąć, trzyma się schematu). 2.20. Układa krzyżówki i łamigłówki dla swoich kolegów. Umie rozwiązać krzyżówki i rebusy ułożone przez kolegów. 2.21. Układa teksty-porównania, opisuje przedmioty lub ludzi, porównuje wygląd. 2.22. Umie wyrazić krytyczną opinię na temat prac swoich rówieśników. 2.23. Umie w pracy z tekstem posługiwać się cytatai, aby poprzeć swoją opinię. 2.24. Używa przy argumentacji zwrotów	2.36. Formy czasu przeszłego czasowników typu –zacząć, ciągnąć-. 2.37. Zna pisownię liczebników typu- dziesiętnaście, sześćdziesiąt, sześćset-. 2.38. Pamięta i poprawnie stosuje zasadę zgodności rzeczownika i czasownika w liczbie. 2.39. Poprawnie stosuje kropkę, wykrzyknik, pytajnik w pisemnych formach wypowiedzi. 2.40. Oddziela przecinkiem współrzędne człony składniowe.	
---	--	--

”po-pierwsze... po-drugie...” 2.25. Układa plan i streszcza powołując się na punkty tego planu.		
--	--	--

Temat 3. Mity i legendy (25% czasu nauczania)

Bohaterowie.

Słownictwo które się pojawia.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
3.1. Swobodnie operuje słownictwem (zalety i wady) przy charakteryzowaniu, dysponuje argumentami, precyzuje wypowiedzi, umie dyskutować. 3.2. Umie ułożyć plan (ramowy). Wyodrębnia i nazywa elementy świata przedstawionego. Rozróżnia formy: legenda-mit. 3.3. Umie posługiwać się cytatami. 3.4. Układa własną legendę (np. według podanego tematu: ”Dlaczego tylko człowiek nauczył się śmiać?”). 3.5. Umie opowiedzieć o najważniejszych postaciach bogów olimpijskich. 3.6. Wyjaśnia, skąd w dzisiejszym języku są słowa- np. chronologia, higiena). 3.7. Umie wykazać zależności między tematem a formą wypowiedzi. 3.8. Potrafi opowiedzieć o różnych obyczajach.	3.18. Zna poprawną pisownię cząstki –nie- z przymiotnikami, rzeczownikami, czasownikami. 3.19. Wykorzystuje różnice form liczby rzeczownika dla uzasadnienia pisowni wyrazów, np. susza-suchy. 3.20. Zna pisownię wyrazów z –h/ch- pochodzenia greckiego. 3.21. Poprawnie zapisuje nazwy własne (geograficzne, bogów). 3.22. Poprawnie używa i zapisuje przyimki. 3.23. Poprawnie zapisuje dialog. 3.24. Poprawnie w tekście zaznacza mowę zależną i niezależną. 3.25. Poprawnie stopniuje przymiotniki, wykorzystuje je w opisach.	3.30. Rozumie znaczenie mitologii dla kultury i literatury polskiej. Wskazuje tematy aktualne w dniu dzisiejszym. 3.31. Zna znaczenie frazeologizmów związanych z mitologią. Porównuje frazeologizmy pochodzące z mitologii w różnych językach. 3.32. Zna znaczenie legend dla kultury narodu. 3.33. Zna, jak związane są legendy polskie z historią narodu, geografią kraju.

3.9. Potrafi skonstruować plan mitu. 3.10. Posługuje się podstawową informacją o Homerze i jego dziełach. Rozumie jego znaczenie we współczesnej kulturze i literaturze. 3.11. Rozumie i potrafi wyjaśnić pojęcia- <i>legenda, mit, podanie</i>-. 3.12. Umie w sposób płynny i z właściwą artykulacją przedstawić tekst legendy. 3.13. Układa charakterystykę opierając się na ułożonym planie. 3.14. Posługuje się mimiką i gestami zgodnie z tematem wypowiedzi. 3.15. Umie wyjaśnić kolegom, jak należy wykonać zadanie (po przeczytaniu polecenia). 3.16. Wyraziście czyta teksty (poprawnie akcentuje, wykorzystuje pauzy, siłę głosu). 3.17. W pracy używa metody „pająk” (słownictwo bliskie tematowi).	3.26. Poprawnie pisze wyrazy z –rz/ż-. 3.27. Poprawnie używa i zapisuje cząstkę- by. 3.28. Umie przekształcić zdanie proste w zdanie złożone. Używa odpowiednich spójników. 3.29. Używa poprawnie przecinka w zdaniu.	
--	---	--

Temat 4. (25% czasu nauczania)

Jak powstaje słowo.

Historia wyrazów.

Archaizmy i neologizmy.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa

4.1. Umie odróżnić w tekście informację istotną od mniej istotnej. 4.2. Czyta z podziałem na role. Ocenia zachowanie bohaterów zgodnie z rolą. 4.3. Dzieli się wrażeniami, argumentuje swoje zdanie. 4.4. Ocenia wypowiedzi rówieśników, argumentuje swoją zgodę czy niezgodę (zgodnie z etykietą umie wysłuchać). 4.5. Układa tekst argumentując swoje zdanie. 4.6. Poprawnie wymawia głoski dźwięczne. 4.7. Układa komunikaty na różne tematy (zaproszenie, prośba, życzenie, informacja). 4.8. Zna etykietę nadawcy i odbiorcy w mówieniu. 4.9. Układa pytania dokładne, wie, że jeśli chce otrzymać dłuższą odpowiedź, powinien zadać pytanie otwarte; np. Jak wam minęła podróż? 4.10. Układa teksty, poprawnie je zapisuje.	4.11. Zna nazwy przypadków, pytania przypadków. 4.12. Poprawnie odmienia wyrazy przez przypadki. Wie o wyrazach o nieregularnej odmianie. Tematy oboczne rzeczowników. 4.13. Tworzy wyrazy od wyrazów przymikowych (np. pod dachem- poddasze; za plecami- zaplecze). 4.14. Poprawnie używa końcówek –ą /ę. 4.15. Przy pisaniu wyrazów z –rz/ż-; -ó/u-; ch/h- umie wyjaśnia pisownie i poprawnie z punktu ortografii pisze. 4.16. Używa i zapisuje poprawnie czasowniki w czasie przeszłym w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym. 4.17. Pisze poprawnie cząstki –bym, -byś, -by... w trybie przypuszczającym. 4.18. Poprawnie stosuje i zapisuje czasowniki w trybie rozkazującym. 4.19. Rozróżnia zdanie i równoważnik zdania. 4.20. Poprawnie zapisuje wyrazy z –ę, ą, en, em, on, om, posługujesz się poznanymi zasadami, wyjaśnia pisownię. 4.21. Korzysta ze słowników ortograficznych, słownika wyrazów obcych. 4.22. Poprawnie pisze –i/j- po spółgłoskach i samogłoskach.	4.23. Zna, że tworzenie w języku nowych słów jest procesem, który się nie przerywa. 4.24. Zna znaczenie i pochodzenie przysłów o języku i słowie. 4.25. Porównuje informację, która opowiada o kulturze Polaków. 4.26. Znajduje podobieństwa i różnice w tym, jak świat jest odbierany i traktowany w tradycjach różnych narodów (podobne rdzenie w wyrazach). 4.27. Rozumie rolę wyrazów polskiego pochodzenia w języku polskim (zamiana polskich wyrazów na nowoczesne z innych języków, np. pieluszki- pampersy, napoje- drinki, chrupki- chipsy). 4.28. Zna rolę wołacza, jego zastosowanie. Tłumaczy, dlaczego w języku polskim został ten przypadek.
---	---	--

Klasa V

Temat 1. Świat wokół nas (15% czasu nauczania)

Rola gramatyki.

Części mowy.

Przysłowia i frazeologizmy.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
1.1. Umie zadawać pytania (wyjaśnić coś, czego nie zrozumiał, otrzymać więcej informacji). Pamięta o kulturze zadawania pytań. 1.2. Poszerza swoje słownictwo w zakresie tematu, potrafi ułożyć plan pracy. 1.3. Umie w sposób stylistycznie poprawny ułożyć opowiadanie na określony temat. 1.4. Poznaje i potrafi rozpoznać w tekście kontrast jako zabieg poetycki. 1.5. Doskonali umiejętności w zakresie narracji (oddech, przestankowanie, akcentowanie, barwa). 1.6. Potrafi scharakteryzować bohatera (na poziomie wymagań dla swego wieku). 1.7. Rozpoznaje w tekście dialog, opis i narrację. 1.8. Układa dialog na podany temat. Poprawnie zapisuje dialog.	1.12. Poprawnie zapisuje czasowniki w formie czasu przeszłego. 1.13. Poprawnie zapisuje – nie z rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem. 1.14. Poprawnie zapisuje rzeczowniki własne (nazwy geograficzne, nazwy narodowości, imiona, nazwiska słynnych ludzi). 1.15. Poprawnie (punktuacyjnie) zapisuje zdania złożone. 1.16. Poprawnie odmienia rzeczownik w związku z przymiotnikiem. Wskazuje końcówki (umie wyjaśnić dlaczego został użyty w związku ten przypadek). 1.17. Korzysta ze słownika frazeologizmów.	1.18. Utrwala wiedzę o środkach artystycznych: podmiot liryczny, rym, rytm, epitet, przenośnia i porównania. Poznaje termin –pieśń-. 1.19. Zna i rozumie pojęcia:-emigracja, emigrant, Polonia, Polonus. Potrafi w utworze epickim rozpoznać elementy świata przedstawionego. 1.20. Zna przysłowia. Umie wyjaśnić ich pochodzenie i znaczenie w kulturze. 1.21. Zna, że w gramatyce języka odbija się sposób myślenia narodu, jego widzenia świata.

1.9. Układa opis, używa w opisie synonimów i antonimów. 1.10. Doskonała umiejętności dłuższych wypowiedzi pisemnych. 1.11. Potrafi wypowiedzieć się na temat swego charakteru i ocenić swoje cechy.		
---	--	--

Temat 2. Kraj, w którym mieszkam (15% czasu nauczania)

Rzeczownik.

Formy rzeczownika (rodzaj.liczba).

Rzeczowniki własne i pospolite.

Rzeczowniki osobowe/nieosobowe, żywotne/nieżywotne.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
2.1. Ocenia (ustnie) treść wypowiedzi na ten sam temat (wybiera z przedstawionych najbardziej bliską sobie pozycję, również przytacza swoje argumenty, dlaczego jest bliska). 2.2. Przybiera punkt widzenia nadawcy, potrafi sam uzupełnić wypowiedź. 2.3. Potrafi wypowiedzieć się na temat przyjaźni i jej znaczenia w życiu. Poszerza swoje słownictwo w zakresie tematu (np. dojrzewanie, zaufanie, wierność,...od serca, z...można konie kraść, do grobowej deski).	2.13. Rozróżnia w rzeczowniku rodzaj i przypadki. 2.14. Tworzy nowe słowa. 2.15. Różnicuje intonację, pamięta o akcencie wyrazowym, poprawnie akcentuje wyrazy typu muzyka, matematyka. 2.16. Analizuje związki znaczeniowe między wyrazami. 2.17. Rozróżnia zdania i równoważniki zdań. 2.18. Zna związki frazeologiczne związane z tematem.	2.21. Poznaje różne sposoby przyswajania wiedzy i jej rolę w życiu. 2.22. Dostrzega związku między kategoriami estetycznymi istniejącymi w utworach (piękno, brzydota, komizm ironia, wzniosłość) a oddziaływaniem utworu na myśli i uczucia.

2.4. Zna frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie i korzysta w dłuższych wypowiedziach pisemnych. 2.5. Potrafi scharakteryzować bohatera (na swoim poziomie wiekowym). 2.6. Układa plan. Na podstawie planu układa charakterystykę (np. przyjaciela, nowego kolegi). 2.7. Kształci umiejętność redagowania wypowiedzi pisemnej. 2.8. Przedstawia własne prezentacje na określony temat. Zna i przestrzega zasady zabierania głosu przed publicznością. Umie siebie ocenić. 2.9. Używa etykiety językowej w prezentacji swojego projektu. 2.10. Odpowiada na pytania zadawane do treści swojej pracy. Broni pracę, używa argumentów. 2.11. Ocenia wypowiedzi, prezentacje rówieśników (potrafi ocenić według kryteriów 2.12. Ocenia według określonych kryteriów.	2.19. Gromadzi wyrazy oraz związki bliskoznaczne i o znaczeniach przeciwnych. 2.20. Zna i używa zasady ortograficzne w pisowni.	
--	---	--

Temat 3. (35% czasu nauczania)

Wszystko się zmienia.

Czasownik.

Formy czasownika.

W jaki sposób tworzy się czasownik.

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
3.1. Zna pojęcia nadawca i odbiorca. 3.2. Umie ocenić swoje przemówienie. 3.3. Używa i pamięta o zasadach prowadzenia dialogu. 3.4. Układa dialogi na podane tematy lub historyjki obrazkowe. Zna zasady układania dialogu, używa form grzecznościowych. 3.5. Układa plan odpowiedzi, poddaje go korekcji w razie potrzeby. 3.6. Ocenia obiektywnie przemówienia kolegów, zadaje pytania, potrafi wypowiedzieć swoje zdanie na podany temat. 3.7. Czyta lektury, umie zrobić reklamę zachęcającą do przeczytania lektury. 3.8. Umie w tekście wskazać czas akcji, bohaterów. 3.9. Potrafi w utworze wskazać elementy fantastyczne i realistyczne. 3.10. Potrafi scharakteryzować bohatera.	3.11. Określa czas, osobę, liczbę, tryb czasownika. 3.12. Zna rolę czasownika w zdaniu. 3.13. Dobiera synonimy do czasownika. Korzysta ze słownika synonimów. 3.14. Określa rolę czasownika w zdaniach z podmiotem domyślnym (Chciałem pójść do kina, lecz....). 3.15. Poprawia błędy w użyciu czasowników (np Ja chodziłem do biblioteki.) 3.16. Zmienia w zdaniu czasownik w formie dokonanej/niedokonanej. Wyясnia, jak zmienia się terść. 3.17. Poprawnie zapisuje końcówki czasowników-uje (rysuje, podróżuje). 3.18. Przestrzega na piśmie poznane normy ortografii (ó/u; rz/ż; ch/h). 3.19. Píše streszczenie, pamięta o rozdzieleniu tekstu na akapity. 3.20. Układa reklamę na zadany temat.	3.21. Pogłębia swoją świadomość historyczną oraz rolę ojczyzny w życiu każdego człowieka. 3.22. Uświadamia sobie obowiązek szacunku kultury i tradycji innych narodów. 3.23. Potrafi porównać sytuację historyczno-gospodarczą dwóch krajów, podaje swoją opinię na ten temat.

Temat 4. Wszystko się liczy (35% czasu nauczania)

Liczebnik.

Rodzaje liczebników.

Czy język potrafi liczyć?

Realizacja tematu

Spodziewany rezultat		
Kompetencja komunikatywna	Kompetencja językowa	Kompetencja socjo-kulturowa
4.1. Rola języka w życiu społecznym. 4.2. Nazywa funkcje zaimka w lirycie. 4.3. Odgaduje intencję cudzej wypowiedzi. 4.4. Wyraża uczucia- komentowanie, ocenianie. 4.5. Różnicuje słownictwo wzniosłe, proste i codzienne. 4.6. Tworzy charakterystykę-trójcłonowa budowa tekstu. 4.7. Zna środki językowe sygnalizujące subiektywizm i obiektywizm opinii. 4.8. Opisuje przeżycia na podstawie wcześniej ułożonego planu. 4.9. Umie porównać teksty, używa cytatów w pracy z tekstem. 4.10. Charakteryzuje postać, nazywa cechy osobowości, pamięta o spójności tekstu. 4.11. Umie zapisać ogłoszenie, używa liczebników.	4.12. Rozróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie. 4.13. Poprawnie używa spójników w zdaniu podrzędnym i współrzędnym. 4.14. Poprawnie stosuje przecinki przy użyciu spójników podrzędności i współrzędności. 4.15. Poprawnie zapisuje liczebniki. 4.16. Umie zapisać datę na kilka sposobów (zasady przyjęte w języku polskim). 4.17. Poprawna pisownia –nie z różnymi częściami mowy. 4.18. Zapisuje poprawnie łącznie i rozdzielnie wyrażenia przyimkowe. 4.19. Poprawnie zapisuje w tekście cytaty. 4.20. Poprawnie zapisuje nowo poznane wyrazy. 4.21. Poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na –cja;-ja. 4.22. Umie przełożyć tekst słuchany w audycji w wersję pisaną. 4.23. Umie opisać sytuację.	4.24. Zna, skąd w języku polskim pojawiły się liczebniki. 4.25. Zna przysłowia, gdzie są wykorzystane liczebniki. 4.26. Zna znaczenie wyrazów np.pud, tuzin (inne określenie liczby). Zna skąd w języku pojawiły się.

Formy i metody oceniania osiągnięć ucznia

W procesie realizacji programu z języka polskiego niezbędne jest przestrzeganie podstawowych zasad i porządku oceniania osiągnięć uczniów wskazanych w dokumentach Gabinetu Ministrów o standardzie podstawowego wykształcenia

Osoby oceniające:

- wykorzystują wstępne, bieżące i podsumowujące ocenianie, w oparciu o cele oceniania;
- wykorzystują różnorodne formy i metody oceniania;
- wybierają do oceniania te treści, które odpowiadają przewidywanym rezultatom sformułowanym w ramach przedmiotu nauczania;
- wyznaczają kryteria oceniania i stosują sposoby wyrażania oceny zgodne z celem pracy kontrolnej.

	Ocenianie wstępne	Ocenianie bieżące	Ocenianie podsumowujące
Zadania oceniania	Określa wstępną wiedzę ucznia, jego umiejętności i nawyki. Jest niezbędne dla planowania i polepszania procesu nauczania; dla dokładnego określenia celów nauczania, wyboru zadań i systematyzowania treści nauczania. Można je wykorzystać dla określenia dynamiki rozwoju osiągnięć ucznia.	Pomaga uczniowi porównać swoje osiągnięcia w przyswajaniu materiału (w celu ich polepszenia), z tymi przewidzianymi rezultatami, które są sformułowane w programie. Rozwija w uczniu poczucie odpowiedzialności i budzi motywację, wdraża go w proces oceniania. Doskonali proces nauczania.	Określa poziom osiągnięć ucznia dla wystawiania oceny: przyswojone umiejętności, wiedza i nawyki. Rezultaty podsumowującego oceniania mogą świadczyć o osiągnięciu celów i zadań nauczania, za pomocą nich można ocenić metody, wykorzystane w procesie nauczania, decydować o dalszej organizacji procesu nauczania.
Miejsce w procesie nauczania (czas przeprowadzania), częstotliwość	Wstępne ocenianie przeprowadzane jest na początku kursu nauczania, roku szkolnego lub na początku nowego tematu.	Ocenianie odbywa się w trakcie procesu nauczania.	Ocenianie odbywa się na końcu danego tematu (w razie potrzeby nauczyciel może nieduże tematy połączyć lub rozdzielić temat

			obszerny na mniejsze części). Ocenianie może być przeprowadzone w końcu roku szkolnego, albo po zakończeniu kolejnego poziomu nauczania.
Treści oceniania	W zakres ocenianych treści włącza się wcześniej przyswojone umiejętności, nawyki i wiedzę, które potrzebne są w procesie dalszego przyswajania treści nauczania.	W zakresie treści oceniania znajdują się ważniejsze osiągnięte rezultaty (umiejętności, wiedza i nawyki), które przyswaja uczeń w toku opanowania tematu.	W treści oceniania znajdują się osiągnięte rezultaty (umiejętności, wiedza i nawyki), które uzyskuje uczeń po opanowaniu tematu. Uczeń ma możliwość pokazania swoich osiągnięć na różnych poziomach.
Formy oceniania	Wykorzystuje się różne formy oceniania: ustne, pisemne, łączone; grupowe albo indywidualne		
Sposoby i metody oceniania	Obserwacja, dyskusja, dyktando, test, praca diagnostyczna, rozwiązanie zadania (problemu).	Obserwacja, dyskusja, dyktando, test, praca diagnostyczna, rozwiązanie zadania (problemu), mini-wypracowanie, streszczenie, pisanie z pamięci i inne metody.	Sprawdzian wielopoziomowy, wypracowanie, przekształcenie tekstu, komponowanie zakończenia, projekt grupowy lub indywidualny, referat, prezentacja, przeprowadzenie badania i inne metody.
Oceniający	Nauczyciel/uczeń w oparciu o wcześniej opracowane kryteria.	Nauczyciel/uczeń opierając się na wypracowanych kryteriach.	Nauczyciel/uczeń opierając się na wypracowanych kryteriach.
Tworzenie kryteriów oceniania	Kryteria są niezbędne, aby ocenianie było obiektywne. Kryteria tworzy nauczyciel, biorąc pod uwagę formy i sposoby oceniania. W proces wypracowania kryteriów można angażować uczniów; pozwoli to polepszyć ich umiejętność oceniania i samooceniania. Nauczyciel zapoznaje uczniów z porządkiem oceniania.		
Odzwierciedlenie oceniania	Ocena opisowa.	Opisowa ocena lub i/ni. W klasie 1- tylko opisowo.	Nauczyciel ocenia według skali 1-10 i dokumentuje. W 1 klasie- tylko opisowo.

Metodyka sposobów oceniania

Obserwacja

Etap: Ocenianie bieżące

Przykład: Klasa I

Nauczyciel proponuje dzieciom w parach odegrać dialog. Uczniowie prezentują dialog. Nauczyciel obserwuje postawę mówiącej osoby z punktu widzenia kultury prowadzenia dialogu.

Sytuacja: Dialog w bibliotece (uczeń musi odszukać informacje na podany temat, zwraca się do pani bibliotekarki z prośbą).

Rola: uczeń i bibliotekarz

Oceniane są następujące umiejętności:

- wstęp do rozmowy (przywitanie się, umiejętność zadania pytania, czy może pani udzielić odpowiedzi w tym momencie, umiejętność sformułowania celu rozmowy, prośby);
- formułowanie dodatkowych pytań podczas dialogu;
- udzielanie odpowiedzi pełnym zdaniem na pytanie;
- zakończenie dialogu (podziękowania, pożegnanie).

Kryteria oceniania:

- modele porozumiewania się, zgodne z sytuacją;
- mimika, gesty, zgodne z sytuacją, podczas porozumiewania się.

Gra dydaktyczna

Etap: ocenianie bieżące.

Temat: „Znaczenie wyrazów” (Klasa II)

Gra dydaktyczna: Krzyżówka-łamigłówka.

Nauczyciel poleca uczniom (w parach) ułożyć krzyżówkę, umieścić w rubryki poziomo/pionowo podawane definicje różnych wyrazów.

Uczniowie rozwiązują krzyżówki.

Oceniane umiejętności:

- umiejętność formułowania znaczenia wyrazów (synonimy, antonimy, opis znaczenia wyrazu)

Kryteria oceniania:

- sposoby formułowania wyjaśnień znaczenia wyrazów;
- poprawność podawania wyrazów w oparciu o ich znaczenie;
- poprawność wyboru sposobu podawania znaczenia wyrazu.

Gra z podziałem na role

Temat: „Jak ty komu, tak on tobie”

Gra: Bawimy się w teatr

Nauczyciel proponuje uczniom przygotowanie inscenizacji wiersza A. Fredro pt. „Paweł i Gawęł”. Podczas przygotowania uczniowie dobierają się w twórcze grupy i wykonują następujące zadania:

- przygotowują elementy kostiumów dla aktorów grających w przedstawieniu;
- przygotowują afisz na przedstawienie;
- aktorzy przygotowują swoje role.

Podsumowanie gry- to prezentacja plakatu i przedstawienia.

Oceniane umiejętności:

- wyszukanie w tekście opisu bohaterów i zilustrowanie ich;
- opracowanie i wykonanie plakatu;

- wyraziste czytanie.

Kryteria oceniania:

- Zgodność kostiumów z treścią utworu;
- Zgodność plakatu z tematem, postawionym zadaniem i stylem;
- akcentowanie w czytaniu, charakteryzujące zachowania bohaterów oraz ich emocje.

Pisanie z pamięci

Etap: ocenianie bieżące.

Pisanie z pamięci - to pośrednia forma między przepisywaniem a pisanem ze słuchu. Polega ona na zapamiętywaniu obrazu graficznego pojedynczego wyrazu lub zdania, które następnie zapisuje z pamięci. Wyobrażenia, które powstają w trakcie pisania z pamięci (wzrokowe, słuchowe i ruchowe) rozwijają spostrzegawczość, uwagę oraz świadomość ortograficzną.

Przykład. Klasa III

Zadania:

1. Przeczytaj tekst. Opisz obraz, który podpowiada ci twoja wyobraźnia.
2. Wyjaśnij temat, omów treść tekstu.
3. Zwróć uwagę na słowa, które tam pojawiają się, Jakie to wyrazy, jakie zawierają trudności ortograficzne?
4. Zwróć uwagę na znaki przestankowe.
5. Przeczytaj tekst uważnie, zapisz go z pamięci.

Królestwo

Za górami i lasami stał wielki zamek. Mieszkał w nim król i jego rodzina. Córka króla często spacerowała po ogródku. Rosły tam piękne róże. Pewnego razu ostre kolce skaleczyły jej skórę. Ale królowna nie jest tchórzem. Zerwała żółte i różowe róże. Piękny bukiet podarowała królowej,

Oceniane są następujące umiejętności uczniów:

- umiejętność zapisywania z pamięci niedługiego tekstu;
- poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

Kryteria oceniania:

Poprawność ortograficzna w zapisywaniu wyrazów oraz poprawność interpunkcyjna.

Pisanie z komentowaniem

Etap: ocenianie bieżące

Pisanie z komentowaniem polega na dyktowaniu tekstu przez nauczyciela z równoczesną analizą ortograficzną dokonywaną głośno przez poszczególnych uczniów. Rozwija umiejętność świadomego wykorzystania poznanych zasad, wyjaśnienia tych zasad innym

Przykład: Klasa II

Wakacje

Bożena z rodzicami spędziła wakacje nad polskim morzem – Bałtykiem. Codziennie chodziła na plażę i budowała zamki z piasku. Zbierała muszelki i dużo spacerowała z koleżankami brzegiem morza. Podróżowała po całym wybrzeżu.

Oceniane umiejętności ucznia:

- „widzi” w wyrazach już poznane zasady ortograficzne;
- tłumaczy, jak korzysta ze znanej zasady;
- uwaga i pamięć ucznia.

Kryteria oceniania:

- poprawne wskazywanie poznanych zasad ortograficznych w wyrazach
- konkretność i ścisłość w wyjaśnieniu zasad pisowni.

Test

Etap: ocenianie bieżące.

Temat: Litery a głoski, sylaby, wyrazy.

1) Przeczytaj uważnie tekst. Odpowiedz na pytania dotyczące tekstu:

Panda jest niedźwiadkiem o futrze białym z czarnymi obwódkami. Najczęściej mieszka w lasach na terenie Chin. Odżywia się pędami bambusa, jajami i małymi gryzoniami. Na dobę zjada około 40 kilogramów pożywienia. Czy to dużo? Bardzo lubi wspinąć się na drzewa. Panda wielka należy do zwierząt na granicy wymarcia. Chrońmy pandy!

- Gdzie mieszka panda?

.....

- Jak wygląda ten niedźwiadek?

.....

- Co jada panda?

.....

- Co lubi robić panda?

.....

2) Gdzie możesz znaleźć więcej informacji na temat pandy? Zakreśl prawidłową odpowiedź.

- Mapa Polski
- Atlas zwierząt świata
- Słownik ortograficzny

3) Wypisz z tekstu:

• 3 rzeczowniki.....

.....

• 3 czasowniki.....

.....

• 3 przymiotniki.....

.....

4) Określ liczbę podanych rzeczowników:

panda wielka.....

małe gryzonie.....

wysokie drzewa.....

białe futro.....

5) Określ rodzaj podanych rzeczowników:

panda.....

gryzoń.....

futro.....

6) Z tekstu o pandzie wypisz po jednym zdaniu:

oznajmującym:

.....

pytającym:

.....

rozkazującym:

.....

7) Ułóż podane wyrazy w kolejności alfabetycznej:

parasol, sowa, książka, agrest, jajko, jarzębina

.....

.....

8) W podanych wyrazach policz liczbę sylab, głosek i liter:

Wyraz

Liczba sylab

Liczba głosek

Liczba liter

szczotka

talerz

hipopotam

Sprawdzian kompetencji

Etap: ocenianie podsumowujące

Przykład. Klasa III

TEST KOMPETENCYJNY

Imię i nazwisko.....

Klasa

Przeczytaj uważnie polecenia, wykonuj tylko to, o co proszą cię w zadaniu. Sprawdź, czy poprawnie wykonałeś wszystkie polecenia. Życzymy przyjemnej pracy.

Uważnie przeczytaj tekst.

Mała mysz obudziła się w swojej norce i wyszła szukać wiosny. Na gałązkach wierzby ujrzała małe, puchate bazie. Spytała je, czy nie widziały wiosny, ale w tym samym czasie nadleciał wiatr, wierzba zaszumiała i myszka nie usłyszała, co mówiły. Poszła dalej i zobaczyła na niebie chmurki. Spytała je o wiosnę, lecz chmury zakryły słońce i na myszkę spadł deszcz. Skuliła się nisko i wtedy przy ziemi zauważyła małe, białe przebiśniegi. Spytała je o wiosnę, lecz one były tak malutkie, że nie potrafiły mówić. Spojrzała na krzewy jeżyn i tam zobaczyła rudziki. Chciała je zapytać o wiosnę, ale one były bardzo zajęte budową gniazd. Powędrowała więc dalej w poszukiwaniu wiosny. Wreszcie myszka doszła na łąkę. Tam zobaczyła bociana i powiedziała:

- Tego nawet nie warto pytać o wiosnę. Jest tak zmarznięty, że jego nogi i dziób są czerwone.

Bocian zaś zaklekotał:

- Coś podobnego! Ta żaba ubrana jest w ciepłe futerko, a ja myślałem, że to już wiosna -i odleciał.

1. Kogo myszka pytała o wiosnę? Podkreśl prawidłowe odpowiedzi.

listki
jeżyny
rudziki
chmurki
przebiśniegi
puchate bazie
wiatr

2. Tekst, który przeczytałeś jest... Podkreśl prawidłową odpowiedź.

listem
zaproszeniem
opowiadaniem

3. Podkreśl, które wydarzenie występuje w tekście ostatnie.

budowa gniazda
spotkanie bociana
rozmowa z chmurkami

4. Wypisz zwierzęta i rośliny wymienione w tekście.

5. Rozwiń podane zdania za pomocą przymiotnika i przysłówka.

Mysz śpi

Ptaki fruwią

6. Uzupełnij tabelę odpowiednimi przymiotnikami w stopniu równym, wyższym i najwyższym.

Równy Wyższy Najwyższy

mniejszy

najpiękniejszy
dobry

7. Do podanych nazw zwierząt dopisz wyrazy z ramki, określające ich wygląd.

Bocian

Żaba

Mysz

uszy, sierść, wilgotna skóra, pióra, dziób, ogon, kończyny, skrzydła, błona pławna

8. Utwórz łańcuch pokarmowy z wymienionych organizmów, bocian, wieloryb, żaba, mrówka, lis, owad, sałata

.....

9. Z opowiadania o myszce wypisz po dwie części mowy.

Rzeczownik

Czasownik

Przymiotnik

10. Podane nazwy roślin i zwierząt wpisz do tabeli w odpowiednią rubrykę.

koniczyna, tatarak, kret, sarna, karaś, bocian, konik polny, lin, borowik, sosna, rzęsa, dzięcioł, kaczenie, buk, sowa, poziomki, grązel, babka
zwyczajna

Łąka

Las

Staw

11. Wstaw brakujące litery:

Ka...da pora roku ma sw...j urok. Gosia lubi gdy jest ciepło, kolorowo i słonecznie. Wyje...dza wtedy w r...żne strony ...olski. Najwięcej czasu
sp...dza na k...pieli albo opalaniu się na ż...łtym piasku pla...y. Dni są długie, dlatego do wieczora spacer...je wzdł...ż b...egu i podziwia piękne

za...ody sto...ca. Siada też przed wydrami i ogląda rosnące na ni... zielone wydmuchrzyce i inne trawy. W pobliskim lesie wśr...d mchu i paproci zbiera czarne jagody, bor...wki i po...omki. Mieszka tam u starego maryna...a, kt...ry często opowiada jej ró...ne ...istorie. Rzadko jeździ w g...ry, była tam tylko jeden ra... w zimowe ferie. Dlatego zima kojarzy się Gosi wła...nie z g...rami i ośnie...onymi trasami, po których zjeż...ają narcia...e - g...rale.

Oceniane umiejętności :

- wyróżnianie części mowy,
- rozumienie czytanego tekstu,
- stopniowanie przymiotników,
- rozwijanie zdań,
- pisownia zgodna z zasadami ortografii.

Kryteria oceniania:

- Pisanie wyrazów z trudnościami ortograficznymi;
- Stopniowanie przymiotników regularnych i nieregularnych;
- Rozwijanie zdań z użyciem przymiotników i przysłówków;
- Rozumienie czytanego tekstu;
- Określenie formy wypowiedzi;
- Wyróżnienie wyrażen w tekście;
- Wyszukiwanie w tekście wskazanych informacji.

Dyktando

Etap: ocenianie wstępne

Przykład 1. Klasa III

Umiejętność wyrażania myśli w mowie i piśmie jest nieodzownym warunkiem ogólnego wykształcenia człowieka. Dlatego też podstawowym zadaniem szkoły jest nauczenie poprawnego mówienia i pisania, a z tym nierozzerwalnie wiąże się opanowanie ortografii. Nauczanie ortografii natomiast jest kształceniem umiejętności i nawyków bezbłędnego zapisywania wyrazów. Zdobycie tych umiejętności jest na początku nauki trudne i wymaga ciągłych, systematycznych ćwiczeń. Ortografii należy nauczać przy każdej sposobności w procesie dydaktycznym, wiążąc pisownię z ćwiczeniami gramatycznymi, słownikowymi i stylistycznymi. Powinno to przebiegać w jak najbardziej atrakcyjny dla uczniów sposób.

Pisanie ze słuchu czyli dyktando to ćwiczenie, które ma na celu usłyszenie słowa mówionego przez nauczyciela, następnie rozłożenie go na dźwięki i przyporządkowaniu odpowiednich znaków graficznych, a następnie zapisanie go.

Nauczyciel czyta tekst dyktanda.

Już wrzesień. Dzieci wróciły do szkoły. Wspominają wakacje. Hela i Krzyś byli nad morzem. Spacerowali po plaży, budowali zamki z piasku. Zwiedzili Gdańsk i Kołobrzeg. Hubert wyjechał nad jezioro. Spał w namiocie. Pływał żaglówką po jeziorze. Łowił z tatą ryby. Grześ wędrował po górach. Zdobył Giewont i Gubałówkę. W Zakopanem obserwował skoki narciarskie na igielicie. Wszystkie dzieci są zadowolone ze swoich wakacji.

Oceniane umiejętności:

- korzystanie z poznanych zasad ortograficznych podczas zapisywania tekst;
- przestrzeganie norm interpunkcji.

Kryteria oceniania:

- poprawnie zapisane wyrazy;
- brak błędów interpunkcyjnych.

Przykład 2

Etap: ocenianie bieżące. (Klasa V)

Nauczyciel podaje zadanie, uczniowie zapisują.

Do niżej podanych wyrazów dopisz *nie*, zgodnie z zasadami pisowni:

Wzór: udolnie - nieudolnie

Wprost -----

narodzony -----
wstyd (ci) -----
ugięcie -----
wart -----
warto -----
wszystko -----
śmiało -----
ślubny -----
wnikać -----
prędko -----
śmieiej -----
prędzej -----
tęgi -----
najtęższy -----
szczęście -----
zaraz -----

wygoda -----
zaradny -----

Oceniane umiejętności :

- poprawne zapisywanie podanych wyrazów z partykułą –nie.

Kryteria oceniania:

- nie popełnia błędów ortograficznych (w poznanych zasadach);
- poprawnie zapisuje wyrazy.

Streszczenie

Etap: ocenianie bieżące

Streszczenie to forma wypowiedzi, której celem jest przedstawienie treści utworu - przekształcenie tekstu, polegające na zmniejszeniu objętości utworu, ale przy zachowaniu najważniejszych elementów treści utworu. W wypadku utworów wielowątkowych (epopei lub powieści) streszczenie może dotyczyć losów tylko jednego wybranego bohatera.

Powinno być: zwięzłe, konkretne, skrótowe, napisane prostym, jasnym językiem; obiektywne - ma przekazywać informacje bez komentarzy, przedstawiać wydarzenia utworu w kolejności chronologicznej, wiernie oddawać treść utworu.

Przykład. Klasa IV

Kolega Jagusi

Na lekcji języka polskiego w klasie czwartej miało być wypracowanie klasowe. Nauczyciel napisał temat na tablicy i w klasie zapanowała cisza.

Jagusia po raz drugi cichutko odczytała tytuł wypracowania: „Jak powinien wyglądać kolega, by spodobał mi się od pierwszego spojrzenia?”.

Oczywiście, dla chłopców to samo zadanie brzmiało: „Jak powinna wyglądać koleżanka...” i dalej bez zmian.

Jagusia się uśmiechnęła. Dziewczynce nawet śnił się taki wymarzony kolega i przyjaciel. Bez namysłu zaczęła pisać.

„Mój kolega nie będzie słoniowaty ani niedźwiedziowaty. Na głowie wspaniała lwia grzywa zjeżonych włosów. Sokole oczy. Orli nos. W żadnym wypadku ośle uszy czy żabie usta.

Apetyt może mieć wilczy.

Tylko nie zajęcze serce. Nie znoszę podszytych tchórzem, lubię chłopca, który od czasu do czasu staje okoniem i nie pozwala dać sobie sówki w bok.

Mój kolega, zapytany przez nauczyciela, nigdy nie zbaranieje. Przy mnie nigdy nie będzie osowiały. O byle głupstwo nie zaciętrzewi się i nie rozindyczy. I musi pamiętać, że nie znoszę ślimaczenia się. Tak samo nie cierpię jeszcze jednej cechy u chłopca — gdy ma kielbie we łbie. A poza tym nie pozwolę mu się szarogęścić.

I jeszcze jedno: niech nigdy nie zapuszcza żurawia do moich zeszytów i wystrzega się myszkowania w mojej teczce. Chłopiec, który spełni wszystkie wymienione warunki, zostanie moim kolegą".

Nauczyciel drugą godzinę miał wolną, ponieważ klasa piąta pojechała na wycieczkę do Krakowa, i dlatego od razu przeczytał wszystkie wypracowania. Zeszyt Jagusi odłożył na bok.

Leszek Mech

1. Do podanych wyrażenń dobierz sformułowania wyjaśniające ich znaczenie.

1. mieć zajęcze serce	A. być powolnym
2. zapuszczać żurawia	B. być sprytnym
3. być osowiałym	C. ściągać na klasówkach
4. Ślimaczyć się	D. być smutnym
	E. być tchórzliwym

2. Odpowiedz na pytanie: Dlaczego, twoim zdaniem, nauczyciel odłożył zeszyt Jagusi na bok?

Oceniane umiejętności:

- porządkowanie wydarzeń w kolejności zgodnej z tekstem;

Kryteria oceniania:

- kolejność chronologiczna wydarzeń;
- struktura tekstu (akapity);
- przestrzeganie (poznanych) norm ortografii i interpunkcji;
- umiejętność wyjaśnienia przenośni;
- odpowiedź na pytania podane do tekstu.

Metody nauczania

SPOTKANIA Z POLSKĄ MOWĄ

Sluchanie opowiadań stwarza okazję do poznawania różnych sytuacji z życia społecznego, logicznego myślenia, formułowania ocen i wyciągania wniosków, wyrabia umiejętność skupiania uwagi, wdraża do stosowania prawidłowych polskich konstrukcji składniowych oraz tworzenia dłuższych wypowiedzi na określony temat. Sluchanie opowiadań rozwija wyobraźnię, pozwala na ocenę postępowania bohaterów, umożliwia identyfikowanie się z postaciami stanowiącymi wzór postępowania. Treści słuchanych opowiadań oddziałują na uczucia i postawy społeczno-moralne, wzbogacają wiedzę i utrwalają wiadomości.

Rozmowy uczą dialogu, kształtują zdolność skupienia uwagi i uważnego słuchania wypowiedzi innych, umożliwiają zadawanie dzieciom pytań i uzyskiwanie na nie odpowiedzi, porządkują zdobyte wiadomości, sprzyjają wyjaśnianiu i zrozumieniu zjawisk i związków przyczynowo-skutkowych. Pozwalają na kierowanie obserwacjami, zachęcają do zadawania przez dzieci pytań. Pomagają w tworzeniu i uściślaniu pojęć ogólnych. Są dla nauczyciela znakomitą okazją do kształcenia kompetencji językowych, dostosowanych do indywidualnych możliwości dzieci.

Ćwiczenie słownictwa i prawidłowej wymowy obejmuje szereg zajęć związanych z:

- ćwiczeniami oddechowymi usprawniającymi aparat oddechowy i umożliwiającymi ekonomiczne gospodarowanie powietrzem w czasie fonacji – odpowiednie regulowanie faz oddychania: wdech i wydech;
- ćwiczeniami ortofonicznymi służącymi usprawnieniu narządów mowy i utrwaleniu prawidłowej artykulacji polskich wyrazów i dźwięków;
- ćwiczeniami gramatycznymi umożliwiającymi prawidłowe stosowanie form fleksyjnych. Ćwiczenia te wzbogacają mowę o wyrażenia określające stosunki między przedmiotami, czynnościami, cechami, sprzyjają prawidłowemu używaniu przyimków, spójników, zaimków oraz przysłówków (dla określenia sposobu, miejsca i czasu);
- ćwiczeniami rozwijającymi słownictwo (w tym synonimy wyrazów), sprzyjającymi wyrażaniu myśli i uczuć w języku ojczystym.

PRACA Z TEKSTEM LITERACKIM

Przekaz literacki poszerza wiedzę, dostarcza wzorów postępowania, stanowi inspirację do zabawy. Teksty literackie kształcą pamięć słuchową, mowę, pobudzają do przewidywania, prowokują do wypowiedzi na temat przygód ze wskazaniem przyczyn i skutków i rozwijają wyobraźnię. Swobodne odtwarzanie treści sprzyja poszerzeniu możliwości interpretacyjnych (stosowanie pauz, modulowanie głosem). Przekaz literacki może

dotyczyć zarówno literatury pięknej, jak i popularnonaukowej. Ta druga przybliży i pomaga zrozumieć świat przyrody, wprowadza i utrwala ważne informacje przyrodnicze, uczy szacunku do roślin i zwierząt. Pozwala na poznawanie środowisk geograficznych niedostępnych bezpośrednio obserwacji. Publikacje popularno-naukowe, do których należą atlasy zwierząt i roślin, czy encyklopedie przyrodnicze, pokazują zwierzęta, rośliny i krajobrazy zgodne z rzeczywistością.

Praca z lekturą należy do najcenniejszych form kontaktu z literacką polszczyzną. Podstawa programowa proponowana przez MEN dla dzieci przebywających poza granicami kraju proponuje następujący zestaw lektur:

1. T e k s t y P o d s t a w o w e:

Władysław Bełza, Katechizm polskiego dziecka
Jan Brzechwa, wiersze dla dzieci (wybór)
Kornel Makuszyński, Marian Walentynowicz, Przygody Koziółka Matołka
Julian Tuwim, wiersze dla dzieci (wybór)
Józef Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego (2 pierwsze zwrotki)

2. L e g e n d y:

O smoku wawelskim
O Warsie i Sawie (Artur Oppman)
O śpiących rycerzach
O Piaście Kołodzieju
O Lechu, Czechu i Rusie

3. P i o s e n k i:

Krakowiaczek jeden (Zygmunt Gloger)
Mam chusteczkę haftowaną
Płynie Wisła, płynie (Edmund Wasilewski)
Stary niedźwiedź, Wlazł kotek na płotek (za: Oskar Kolberg)
Zasiali Górale...
oraz

4. T e k s t y k u l t u r y d o w y b o r u:

Liliana Bardijewska, Zielony wędrowiec

Wanda Chotomska, Dla najmłodszych
Jan Grabowski, Puc, Bursztyn i goście
Joanna Kulmowa, Zasypianki
Mira Jaworczakowa, Jacek, Wacek i Pankracek, Oto jest Kasia
Maria Konwacka, Plastusiowy pamiętnik
Maria Kruger, Karolcia
Anna Onichimowska, Najwyższa góra świata, Sen, który odszedł
Maciej Orłóń, Florentynka
Ewa Szelburg-Zarembina, Idzie niebo ciemną nocą, Królestwo bajki
Wojciech Widłak, Pan Kuleczka
Barbara Tylicka, O krakowskich psach i kleparskich kotach, Polskie miasta w baśni i legendzie

5. F i l m y:

Akademia Pana Kleksa
Bolek i Lolek
Koziołek Matołek
Miś Uszatek
Reksio

6. P o n a d t o:

czasopisma, strony internetowe, programy telewizyjne, aktualne popularne
piosenki dla dzieci, oraz

7. W y b ó r p o l s k i e g o k o m i k s u:

Grzegorz Rosiński, Legendarna historia polski
Henryk J. Chmielewski (Papcio Chmiel) Tytus, Romek i Atomek
Janusz Christa, Kajko i Kokosz i inne propozycje.

Nie jest to katalog zamknięty. Nauczyciel może sięgać po inne teksty literackie, w pierwszej kolejności te, które występują w spisie lektur podstawy programowej obowiązującej w Polsce. Na szczególną uwagę zasługuje tu będą takie pozycje jak:

Joanna Papużyńska, Nasza mama czarodziejka
Janina Porazińska Szewczyk Dratewka
Hanna Kostyro, Klechdy domowe
Wanda Chotomski, Legendy Polskie
Hanna Januszewska, Pyza na polskich drózkach
oraz wybór polskich baśni.

Lektury starsze dzieci (Klasa II-III) czytają w domu. Zadaniem nauczyciela jest zainspirowanie do przeczytania i omówienie ich wartości na zajęciach w sposób, który pozostawi w jak największym stopniu wartości i przekaz literacki w sercach i umysłach dzieci oraz zachęci do sięgania po polskie książki.

Kąciki polskich książek dają możliwość bezpośredniego obcowania z polską literaturą dziecięcą. Książki i czasopisma rozbudzają zainteresowania, wzbogacają zasób wiadomości, motywują do nauki czytania i pisania, dostarczają przeżyć emocjonalnych i wrażeń estetycznych. Ilustracje zawarte w książeczkach zachęcają do opowiadania, kształtują percepcję wzrokową, rozwijają myślenie przyczynowo-skutkowe. Albumy umożliwiają samodzielny kontakt ze sztuką (reprodukcje obrazów, fotografie artystyczne, zdjęcia ciekawych budowli, zabytków, pomników, rzeźb, przedmiotów sztuki użytkowej). W kącikach powinien znaleźć się komplet lektur wskazany w Podstawie Programowej dla uczniów polskich uczących się za granicą oraz w Podstawie Programowej obowiązującej w szkołach w Polsce.

Czytanie dzieciom utworów literackich wprowadza dzieci w świat piękna języka, doznań etycznych i estetycznych. Kształtują uczucia i postawy społeczno-moralne. Umacnia i rozwija przywiązanie do kraju rodzinnego, wzbogaca kulturę językową, poszerza i utrwala wiadomości dziecka. Cennymi gatunkami literackimi dla dzieci przebywających poza granicami kraju są baśnie i legendy. One to w barwny, poetycki sposób zapoznają dzieci z przeszłością Polski. W ich treściach zawarte są idee patriotyzmu oraz duchowe wartości ojczystej kultury. W przypadku dzieci młodszych, wskazane jest czytanie w połączeniu z oglądaniem ilustracji.

Praca ze słownikami służy utrwaleniu zapisu graficznego wybranych treści, wyjaśnianiu znaczenia, ćwiczy czujność ortograficzną, rozwija zainteresowanie nauką czytania i pisania, motywuje dziecko do podejmowania wysiłku. W jak największym stopniu, a w sposób szczególny w odniesieniu do dzieci młodszych, należy stosować słowniki obrazkowo-wyrazowe.

TEATRALIZACJE

Inscenizacje pozwalają lepiej zrozumieć i zapamiętać utwór literacki. Sprzyjają nabywaniu umiejętności analizowania treści, wyodrębnienia poszczególnych scen, oceniania postępowania bohaterów. Rozwijają pewność siebie, wiarę we własne możliwości, uczą współdziałania w zespole. Poprzez doznania artystyczne, sprzyjają rozwojowi emocji i wyzwają olbrzymią motywację w poprawnym posługiwaniu się polszczyzną.

Improwizacje, drama pozwalają na odgrywanie określonych sytuacji, przedstawianie tekstu własnymi słowami, umożliwiają przekaz treści i emocji za pomocą mowy ciała, Stwarzają okazję do prezentowania umiejętności posługiwania się językiem polskim, w tym odpowiedniego akcentowania wyrazów i zdań. Zwłaszcza zabawy pantomimiczne rozwijają wyobraźnię i pomysłowość, kształtują płynność i lekkość ruchów.

Scenki sytuacyjne dają okazję przećwiczenia określonych zachowań, ról społecznych, kształtują pozytywne postawy, uświadamiają, kiedy należy stosować zwroty grzecznościowe. Stwarzają okazję do wypowiadania się za pomocą słów, gestów, mimiki.

Oglądanie przedstawień teatralnych dostarcza wrażeń estetycznych w kontakcie z językiem literackim, daje szansę obcowania z piękną polszczyzną, stwarza okazję do dzielenia się przeżyciami. W przypadku dzieci przebywających poza granicami kraju będą to najczęściej nagrania video. Ważną rolę pełnić powinny również słuchowiska radiowe.

Recytowanie wierszy ćwiczy pamięć i prawidłowy oddech, wdraża do dbałości o wyrazistość i poprawność artykulacyjną wypowiedzianego tekstu. Wiersze sprzyjają trwałości zapamiętanych słów.

Uroczystości szkolne poprzez recytację wierszy, śpiewanie piosenek, tańce, dziecko może zaprezentować swoje umiejętności posługiwania się językiem polskim oraz wykazać się znajomością kultury, obyczajów, wydarzeń historii Polski. Uroczystości sprzyjają poczuciu więzi z ojczyzną.

SPOTKANIA Z MUZYKĄ

Śpiewanie piosenek jest najbliższą dzieciom formą ekspresji muzycznej, tworzy przyjazną atmosferę towarzyszącą działaniu, pełni również funkcję uspokajającą i wyciszającą. Nauka piosenek wymaga regulowania oddechu, wpływa na ukierunkowanie intonacji w taki sposób, aby wypowiedziany tekst był zrozumiały, co w dużym stopniu pomaga w nauce języka polskiego. Wśród utworów do śpiewania powinny znaleźć się piosenki tematycznie związane z omawianym zagadnieniem, piosenki regionalne, kolędy, pastorałki. Dzieci powinny również znać dwie pierwsze zwrotki hymnu państwowego. W repertuarze program poleca m. in.:

Krakowiaczek jeden, Zygmunt Gloger
Płynie Wisła, płynie, muz. K. Hofman, sł. Edmund Wasilewski
Stary niedźwiedź (za: Oskar Kolberg)
Wlaził kotek na płotek (za: Oskar Kolberg)
Zasiali górale – melodia ludowa
Mam chusteczkę haftowaną – melodia ludowa
Sanna, muz. A. Markiewicz, sł. B. Kossuth
Mróz, muz. J. Lefeld, sł. J. Grodecka
Zła zima, muz. Z. Noskowski, sł. M. Konopnicka
Bajka iskierki, muz. W. Lutosławski, sł. J. Porazińska
Pióreczko, muz. W. Lutosławski, sł. J. Osińska
Kokoszka – muz. i sł. T. Mayzner
Czyżyku, czyżyku – melodia ludowa
W murowanej piwnicy – melodia ludowa
Grozik – melodia ludowa
Idzie górnik drogą – melodia ludowa
Przepióreczka – melodia ludowa
Zielony mosteczek – melodia ludowa
Wyleciał ptaszek z Łobzowa – melodia ludowa
Nie chcę cię – melodia ludowa
Pojedziemy na łów – melodia popularna
Siedzi sobie zając – melodia popularna
Hymn państwowy – 2 pierwsze zwrotki
W dzień Bożego Narodzenia, Kaczka pstra – pastorałki
Przybieżeli do Betlejem, Lulajże Jezuniu – kolędy

Słuchanie polskich utworów muzycznych wprowadza dzieci w polską kulturę muzyczną, przyzwyczajają do obcowania ze sztuką, uczy takich umiejętności muzycznych, jak: rozpoznawanie instrumentów, zauważanie zmian dynamiki i tempa, wyodrębnianie powtarzających się fragmentów. Dzięki tym zajęciom dzieci poznają znanych polskich kompozytorów i ich najsłynniejsze utwory. Nauczyciel sam dokonuje wyboru repertuaru.

M. in. mogą to być następujące utwory:

H. Wieniawski – Obertas op.19 nr 2

H. Wieniawski – Kujawiak

F. Chopin – Mazurek F-dur op. 68 nr 3

F. Chopin – Mazurek D-dur op. 32

F. Chopin – Polonez g-moll nr 2

S. Moniuszko – Dziad i baba

Z. Noskowski – Kukuleczka, W polu

G. Bacewicz – Kołysanka; Groteska; Oberek

W. Lutosławski – Spóźniony słowik; Wróbelek

Muzyka ludowa z różnych regionów Polski

Tańce ludowe wprowadzają dzieci w kulturę regionalną, stroje ludowe, ćwiczą pamięć muzyczno-ruchową, dają radość z ruchu.

Zabawy muzyczno – ruchowe rozwijają sprawność ruchową w powiązaniu z muzyką i słowem, pozwalają na poznanie przestrzeni swojego ciała, uczą koncentracji oraz kontroli zachowania, doskonałą płynność ruchów, rozwijają wyobraźnię przestrzenną, kreatywność i wrażliwość. Na szczególną uwagę zasługują tu zajęcia prowadzone według metody Bon Depart (Dobrego Startu) Marty Bogdanowicz, Karola Orffa oraz Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne. Piosenki, piosenki, rymowanki pomocne będą podczas słuchowej analizy wyrazów. W naturalny sposób można je rytmizować dzieląc wyraz na sylaby np: Sia-ła ba-ba mak. Nie wie-dzia-ła jak. Dzia-dek wie-dział, nie po-wiedział a to by-ło tak.

ZAJĘCIA PLASTYCZNE

Prace plastyczne dają możliwość wyrażenia myśli, przeżyć i uczuć, stwarzają okazję do rozmów. Mogą być wykonywane na dowolny lub określony temat, inspirowane utworami literackimi lub muzycznymi, wynikać z przeżyć, wspomnień, marzeń, emocji. Najczęściej stosowane techniki, to:

- rysowanie (kredką, patykiem, węglem) – rozwija wyobraźnię przestrzenną, sprawność manualną i koordynację wzrokowo-ruchową;
- malowanie – uwrażliwia, pozwala na ekspresję, kształtuje wyobraźnię i wrażliwość na barwy;

- układanie z gotowych elementów i materiału przyrodniczego (w szczególności cenne są tu mandale) – pozwala zrozumieć pojęcie rytmu i symetrii, rozwija zdolności kompozycyjne i dekoracyjne;
- stemplowanie – kształtuje orientację w przestrzeni, umiejętność rozplanowywania oraz porównywania różnych kształtów. Usprawnia koordynację wzrokowo-ruchową i sprawność manualną;
- lepienie – kształtuje wyobraźnię przestrzenną, usprawnia zręczność rąk i koordynację ruchów;
- wycinanki i wydzieranki – ćwiczą sprawność manualną, usprawniają koordynację wzrokowo-ruchową i rozwijają koncentrację uwagi; kształtują wyobraźnię twórczą i odtwórczą.

Praca z wykorzystaniem ilustracji i historyjek obrazkowych pomaga zrozumieć przyczyny i skutki przedstawionych sytuacji, utrwała znajomość nazw przedmiotów i ich cechy, rozwija czynności umysłowe, takie jak porównywanie, wnioskowanie, logiczne kojarzenie faktów, pobudza do swobodnych wypowiedzi związanych z treścią obrazka.

Kąciki regionalne zapewniają kontakt z wytworami sztuki ludowej z różnych regionów Polski.

Oglądanie reprodukcji polskiego malarstwa wprowadza dzieci w świat sztuki, pozwala na zapoznanie się z wybitnymi malarzami, rzeźbiarzami i ich najśłynniejszymi dziełami.

Z A B A W Y I G R Y

Zabawy tematyczne pozwalają w naturalny sposób posługiwać się słownictwem w obrębie danej tematyki, jednocześnie stwarzając okazje odtwarzania ról społecznych i wzmacniania pozytywnych zachowań. Do najczęściej stosowanych na etapie edukacji przedszkolnej wczesnoszkolnej są zabawy prowadzone metodą pedagogiki zabawy. Są nasycone dużym ładunkiem emocjonalnym, rozwijają uczucia koleżeńskie, wzmacniają poczucie akceptacji i bezpieczeństwa, pobudzają do samodzielnej aktywności.

Zabawy dydaktyczne skierowane są przede wszystkim na zdobywanie wiedzy i umiejętności; mają charakter poznawczy; służą utrwalaniu poznanych wiadomości i praktycznemu wykorzystaniu zdobytych informacji.

Zagadki uczą kojarzenia przedmiotu z jego nazwą, kształcą szereg operacji umysłowych: skojarzenia, przypomnienie, porównanie oraz dopasowanie podanych informacji do poszukiwanego przedmiotu. Dzięki temu rozwijają u dziecka, uwagę, koncentrację, wyobraźnię, spostrzegawczość. Ponadto poprzez to, że zaciekawiają i są zabawne, przykuwają uwagę dzieci i są chętnie przez nie rozwiązywane.

Gry i loteryjki uczą odczytywania symboli, utrwalają słownictwo. W kontekście ćwiczeń w czytaniu na szczególną uwagę zasługują tu domina obrazkowo–wyrazowe, bingo itp. Z kolei do pisania przygotowują stolikowe gry zręcznościowe – pchełki, bierki, skaczące czapeczki. Dzięki nim dzieci mogą ćwiczyć koordynację ruchów rąk i podporządkowują je kontroli wzroku, doskonałą zręczność, sprawność manualną.

M U L T I M E D I A

Filmy edukacyjne umożliwiają zapoznanie dzieci z najciekawszymi regionami, typowymi krajobrazami i folklorem Polski. Pozwalają dostarczyć wiadomości o przyrodzie niedostępnej bezpośredniej obserwacji. Uzupełniają i utrwalają wiadomości zdobyte wiadomości.

Programy multimedialne ich wykorzystanie jest znakomitym sposobem na dogłębne wytłumaczenie zjawisk, których nie można poznać w trakcie bezpośrednich obserwacji, czy za pomocą tradycyjnych metod przekazu.

Web questy ukierunkowane zajęcia, z wykorzystaniem Internetu, zwłaszcza dla dzieci starszych mogą stanowić znakomitą kontynuację i pogłębienie treści, z którymi dzieci spotykają się w szkole.

E D U K A C J A W P L E N E R Z E

Wycieczki i spacery umożliwiają obserwację w naturalnych warunkach, wywołują aktywność poznawczą przejawiającą się w zadawaniu wielu pytań i wymianie spostrzeżeń, pozwalają na posługiwanie się polską mową w naturalnych sytuacjach, ułatwiają porównanie polskiego krajobrazu z krajem, w którym aktualnie dziecko przebywa. Wycieczki sprzyjają też odnajdywaniu poloników w miejscu zamieszkania.

Obserwacje: zjawisk atmosferycznych, najbliższego otoczenia dają możliwość porównania z pogodą i rodzimym otoczeniem w Polsce.

Podręczniki, wykorzystywane dla oswajania treści nauczania.

W pociesie wykładania i opanowania języka polskiego nauczyciel i uczniowie wykorzystują jako pomoce dydaktyczne:

- Wykaz podręczników oraz poradników metodycznych z języka polskiego (literatury) dopuszczonych do użytku szkolnego, przeznaczonych do kształcenia ogólnego uwzględniających podstawę programową określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej (RP) z dnia 23 grudnia 2008 r. Informacja dostępna na stronie http://www.reformaprogramowa.men.gov.pl/nawepodreczniki/dopuszczone_lista1.php;
- literatura wspomagająca z języka polskiego (słowniki, encyklopedie i inne) wydane w Polsce i na Łotwie;
- materiały wspomagające nauczaniu audio- i video, materiały ilustrowane, mapy Polski, Łotwy, Europy.

Środki techniczne: magnetofon, rzutnik, telewizor, projektor, komputer z podłączeniem internetowym, tablica interaktywna i inne.

Środki dydaktyczne wykorzystywane w procesie nauczania i uczenia się

- Strona **Polska Szkoła** została stworzona przez Polonijne Centrum Nauczycielskie w Lublinie oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej dla wspierania uczestnictwa w kulturze, nauczania języka polskiego, polskiej historii i geografii za granicą w celu podtrzymywania więzi Polaków z Krajem. [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.polska-szkola.pl>
- Podręcznik internetowy „Włącz Polskę” [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.laczpolske.pl>
- „O państwowych egzaminach z języka polskiego” [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.polska-szkola.pl/mod/resource>
- „Mówię, czytam, piszę” [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.ksiazki edukacyjne.pl>
- „Lekcje z Miłozsem - materiały dla nauczycieli języka polskiego”. Zestawienie bibliograficzne w wyborze sporządzone w oparciu o zbiory Biblioteki Pedagogicznej w Białymstoku [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.biblioteka.bialystok.edu.pl>
- serwis poświęcony nauczaniu języka polskiego, metodyce, scenariuszom lekcji, nauczaniu integracyjnemu, testom, pracom uczniów [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępny: <http://www.katalog.onet.pl>
- W serwisie edukacyjnym Dyktanda.net znaleźć możemy przygotowane specjalnie dla dzieci elektroniczne dyktanda, pomocne przy utrwalaniu zasad poprawnej pisowni. Są to **ćwiczenia ortograficzne** dla uczniów szkoły podstawowej. Ćwiczenia podzielone zostały na dwie grupy: klasy 1 - 3 oraz klasy 4 - 6. Istnieje również możliwość wyboru zakresu ćwiczenia (rz i ż, ch i h oraz ó i u) [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.dyktanda.net>
- Strona z materiałami dydaktycznymi nauczycieli [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.publikacje.toplista.pl>
- Podręczniki [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.mac.pl/>

Materialy metodyczne na stronach internetowych

- **Polska Szkoła** jest portalem społecznościowym współtworzonym zarówno przez partnerów portalu (MEN, PCN w Lublinie) jak i wszystkich użytkowników. Dzięki systemowi interaktywnych baz danych (polskie, polonijne szkoły w Internecie, instytucje wspierające), forów dyskusyjnych {m.in. dla rodziców, nauczycieli, dyrektorów}, serwisów nowości, interaktywnych poradników mogą zamieszczać informacje o swoich szkołach, nowości, oferty współpracy, rekomendować stworzone przez siebie lub znalezione w internecie materiały dydaktyczne a także uzupełniać i komentować informacje zamieszczone przez innych [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.polska-szkola.pl>
- Podręcznik internetowy. Zestaw materiałów edukacyjnych dla dzieci polskich uczących się za granicą [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.wlaczpolske.pl>
- Materiały dla nauczycieli do realizacji programu w klasach I-III [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.pozytywnaedukacja.pl>
- Na stronie umieszczone pomysły na realizację zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, **scenariusze** uroczystości szkolnych oraz inne **materiały** pomocne w pracy nauczyciela klas młodszych. Strona powstała, aby podzielić się z innymi swoimi doświadczeniami i osiągnięciami w **nauczaniu zintegrowanym** [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.nauczyciel.nstrefa.pl>
- Awans zawodowy nauczycieli. Najwięcej publikacji w Internecie. Zapraszamy do odwiedzenia: Plany rozwoju zawodowego, scenariusze imprez, analizy przypadków pedagogicznych, konspekty, WSO, plany dydaktyczne, projekty edukacyjne, programy autorskie. Dostępne: <http://www.literka.pl>
- Internetowy serwis dla nauczycieli [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.edukator.org.pl>
- Internetowa wersja popularnego czasopisma dla nauczycieli i wychowawców. Zawiera kompletne numery tematyczne miesięcznika, poruszające następujące tematy: rola i miejsce rodziców w szkole [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.wychowawca.pl>
- Technologia rozwoju krytycznego myślenia [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.krytycznymyslenie.pl>
- Podstawowe zasady pisowni w języku polskim [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.pisownia.miniserwis.pl/>
- Gramatyka języka polskiego [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.bryk.pl/>; <http://www.wsipnet.pl>
- Biblioteka literatury polskiej to bardzo bogata i ciekawa witryna na łamach której można znaleźć wiele informacji o Uniwersytecie Gdańskim i jego wydziale Filologiczno-Historyczny, a przede wszystkim strony literackie. Wśród nich Przewodnik po literackich zasobach internetu. Są tu zbiory tekstów w sieci; Słowniki i Encyklopedie; Epoki historyczne; Utwory, gatunki rodzaje literackie; Bohaterowie literaccy; Pisarze. Witryna zawiera też Internetowy katalog [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.literat.ug.edu.pl>
- Edukacja interaktywna [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.wsipnet.pl>

Słowniki i słownikowe bazy danych z języka polskiego

- Słownik języka polskiego Wydawnictwa Naukowego PWN: Ten słownik to rodzaj leksykonu z krótkimi definicjami, dużą liczbą znaczeń i wyrazów pochodnych, które nie wymagają samodzielnych definicji [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.sjp.pwn.pl>
- Słownik skrótów języka polskiego [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.slovníkskrotow.pl>
- Słowniki [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.portalwiedzy.onet.pl>; <http://www.slovníkowo.pl>
- Słownik frazeologizmów [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.pl.wiktionary.org>
- Słownik synonimów [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.slovník-synonimow.eu>

Biblioteki elektroniczne

- Regionalne i instytucjonalne biblioteki cyfrowe w Polsce oparte na systemie dLibra. FBC - Zbiór usług sieciowych opartych na zasobach polskich bibliotek [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: www.bg.umcs.lublin.pl
- Elektroniczne publikacje BN. O zbiorach Biblioteki Narodowej [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.bn.org.pl>
- Biblioteka elektroniczna [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.katalog.polska.pl>
- DIR - jest odpowiedzią na zmiany technologiczne i społeczne, jakie zaszły w ciągu ostatnich lat w związku z rozwojem oraz popularyzacją Internetu. DIR zakłada gromadzenie, przechowywanie oraz udostępnianie materiałów naukowych ze wszystkich dziedzin wiedzy [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.otwartanauka.pl>
- Strona Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego. BCUWr jest inicjatywą podjętą przez Bibliotekę Uniwersytecką we Wrocławiu zmierzającą do zachowania i popularyzacji bogatych zasobów dziedzictwa kulturowego zawartego w jej zbiorach oraz do wspierania procesów dydaktycznych na Uczelni. Umożliwia ona dostęp do cyfrowych kopii najcenniejszych zabytków kultury piśmienniczej, kolekcji dzieł sztuki oraz materiałów regionalnych i edukacyjnych [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl>
- Ebooki, publikacje elektroniczne, baza wiedzy dla każdego [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.infodajnia.pl>

Język polskie na portalach edukacyjnych

- Aktualności, szkoły różnych szczebli, kuratoria regionalne. Zamówienia publiczne resortu, akty prawne, BIP [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: www.men.gov.pl
- Informacje o uczelniach, szkołach, kursach i szkoleniach, o targach edukacyjnych. Aktualności, konkursy, wydarzenia i artykuły o tematyce edukacyjnej [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: www.edukacja.wpolsce.pl
- **Polska Szkoła** jest portalem społecznościowym współtworzonym zarówno przez partnerów portalu (MEN, PCN w Lublinie) jak i wszystkich użytkowników. Dzięki systemowi interaktywnych baz danych (polskie, polonijne szkoły w Internecie, instytucje wspierające), forów dyskusyjnych {m.in. dla rodziców, nauczycieli, dyrektorów}, serwisów nowości, interaktywnych poradników mogą zamieszczać informacje o swoich szkołach, nowości, oferty współpracy, rekomendować stworzone przez siebie lub znalezione w internecie materiały dydaktyczne a także uzupełniać i komentować informacje zamieszczone przez innych [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.polska-szkola.pl>
- Artykuły - Edukacja w Polsce w badaniach OECD/PISA [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: www.dlaczegopolska.pl
- Strona główna Akty **prawne**. Rozporządzenia Ministra **Edukacji** Narodowej [zobaczono 12 grudnia roku 2011]. Dostępne: <http://www.bip.men.gov.pl>